HLASY NÁRODA

VOICES OF THE NATION

MĚSÍČNÍK ČESKÉ MISIE V CHICAGU

No 12/2023 Cena $ 2.50 DECEMBER 2023

Výročí 800 let Jesliček Ježíše Krista

Příběh o prvním živém betlému sv. Františka v Grecciu v Itálii

Se zvykem stavět o Vánocích jesličky je neodmyslitelně spojen sv. František z Assisi. Právě on byl před 800 lety v roce 1223 inspirován, aby zvláštním způsobem oslavil Narození Páně. V lese u městečka Greccio ve Střední Itálii sehrál to, co popisuje sv. Lukáš ve svém evangeliu: narození Spasitele v jeskyni. Přinášíme příběh, kterým tuto událost popisuje Františkův životopisec bratr Tomáš z Celana.

Františkovým nejvyšším úsilím, nejvznešenějším přáním a hlavním životním pravidlem bylo: ve všem a za všech okolností zachovávat svaté evangelium. Se vší bdělostí a horlivostí, s celou touhou svého ducha a s celým zápalem svého srdce snažil se dokonale následovat učení našeho Pána Ježíše Krista a chodit v jeho šlépějích.

Stálým rozjímáním si připomínal jeho slova a bystrými úvahami promýšlel jeho činy. Zvlášť pokora jeho Vtělení a láska, kterou prokázal ve svém utrpení, zaměstnávaly světcova ducha tak, že jen nerad myslil na něco jiného.

Proto musím vzpomenout a uctivě vylíčit onu slavnost, kterou konal tři roky před svou slavnou smrtí u vesničky jménem Greccio v den Narození našeho Pána Ježíše Krista. V té krajině žil muž dobré pověsti a ještě lepšího života jménem Jan. František ho zvlášť měl rád, protože přes znamenitou pověst a vážnost, kterou tam požíval, pohrdal šlechtictvím těla a snažil se dosáhnout šlechtictví duše. Toho si – jak často činíval – povolal blažený František k sobě. Bylo to asi čtrnáct dní před Narozením Páně. A řekl mu: „Chceš-li, abychom blížící se slavnost vánoc slavili u Greccia, pospěš si a pečlivě obstarej, co ti říkám. Chtěl bych totiž oslavit památku toho Dítěte, které se narodilo v Betlémě, a chtěl bych, pokud možno, svýma očima vidět hořkou nouzi, kterou už jako dítě muselo snášet, jak leželo v jeslích, u nichž stál vůl a osel, i jak leželo na seně."

Když to dobrý a oddaný muž uslyšel, spěšně na jmenovaném místě připravil všecko, jak mu světec uložil.

Den radosti se blížil, čas jásotu nadešel. Z různých chýší přišli bratři, muži i ženy z okolí, jak jen mohli, připravili svíce a pochodně, aby osvítili onu noc, která ozářila jasnou hvězdou všechny dni a roky.

Konečně přišel světec, všecko našel připraveno, viděl to a radoval se. Postavili jesle, přinesli seno a přivedli i vola a oslíčka. Je uctěna prostota, povýšena chudoba, zvelebena pokora a z Greccia se stává nový Betlém.

Pohled na městečko Greccio ve Střední Itálii

Noc je jasná jako den a lidé i zvířata se cítí blaženě. Lidé se sem scházejí a naplňuje je z obnovené tajemné události nová radost. Les zní písněmi a od skal se odráží jásot. Bratři zpívají, přinášejí tak Bohu náležitou chválu, a celá noc jásá čistou radostí. Boží světec stojí u jesliček, vzlyká bolestí a zároveň je proniknut svatou zbožností a podivuhodnou radostí. U jeslí se slaví slavná mše svatá – kněz pocítí netušenou útěchu.

Světec si obléká jáhenská roucha – byl totiž diakonem – a libozvučným hlasem zpívá evangelium. Jeho hlas, jeho silný hlas, jeho něžný hlas, jeho jasný hlas, jeho libozvučný hlas zve všechny k nejvyšší chvále. Pak shromážděnému lidu káže o narození chudého Krále a blahořečí městečku Betlému. Často, když chce vyslovit jméno „Ježíš," říká pln převeliké lásky „Děťátko betlémské." A když vyslovuje slovo „Betlém," zní to jako mečení jehňátka. Víc než slovy přetékají jeho ústa láskou. Když vyslovoval jméno „Děťátko betlémské" nebo „Ježíš," olizoval rty jazykem, jako by chtěl ještě názorněji ukázat sladkost tohoto jména. Ukázala se tam štědrost a velkomyslnost Všemohoucího. Jeden zbožný muž měl podivuhodné vidění. Spatřil v jesličkách neživého chlapečka, viděl, jak k němu přistupuje Boží světec a dítě budí jako z hlubokého spánku.

A nebylo nevýstižné toto zjevení; vždyť Ježíš byl v mnoha srdcích zapomenut. Milostí Boží ho v jejich srdcích svatý služebník František probudil a znovu uvedl do jejich vědomí. Když slavnost skončila, odcházeli všichni domů v blahé radosti.

Seno, které v jesličkách leželo, lidé schovávali, aby skrze ně Pán, který tak rozličnými způsoby prokazuje své milosrdenství, uzdravil jejich koně a jiná zvířata. A vskutku se stalo, že v té krajině se uzdravila zvířata, sužovaná rozličnými nemocemi, když dostala kousek onoho sena. Ba i ženy, které trpěly těžkými a dlouho trvajícími porodními bolestmi, šťastně porodily, když na ně bylo položeno trochu z onoho sena. Také četní poutníci obou pohlaví, kteří sem přišli, dosáhli tu touženého uzdravení z různých nemocí.

Později bylo místo, kde stály jesličky, posvěceno jako chrám – ke cti svatého Františka – aby tam, kde kdysi požírala z jesliček zvířata seno, mohli v budoucnosti ke spáse těla i duše požívat lidé Tělo Pána Ježíše Krista, Beránka bez poskvrny, který v převeliké a nevýslovné lásce sama sebe obětoval, a který s Otcem i Duchem svatým žije a kraluje jako věčně přeslavný Bůh po všechny věky věků. Amen. Aleluja, aleluja.

Podle www.ofm.cz

Foto na titulní straně:
Jeskyně v Grecciu,
kde byl první živý betlem

Vánoční roztomilost

Toto malé děťátko,
to milé nemluvňátko,
tvéť jest to pacholátko,
Maria Panno Matko.

Toto dítě radostné
klade se v plenky sprostné
od Matky své tak ctnostné,
což jest velmi milostné!

Jeho tělo nebeský,
jeho život anjelský,
co slunečné paprslky
tak se stkví plod Panenský.

Ó jak sličné to líčko,
jakžto rájské jabličko,
jako jasné sluněčko;
ó jaks šťastná, Rodičko!

Jak nožičky maličky,
jak ručičky běličky,
jak milostné očičky!
Spas, Kriste, tvé ovčičky!

Ó jak Panenka ctnostná,
ó jak kolibka sprostná,
ó jak chaloupka špatná
Ježíše chová Pána.

Chudičké to děťátko,
nažičké nebožátko,
v chlévě jako hovádko
leží to nemluvňátko.

Plenky nejsou ozdobné,
dokonce nespůsobné,
polštářičky kamenné,
poduštičky slaměnné.

Ty slzičky litostné,
ty očičky žalostné
té Matičky milostné
činí srdce bolestné.

Ó spanilý synáčku!
Ó přemilý miláčku!
Na jesličkách, dvořáčku,
mezi hovádky, žáčku.

U jesliček oslátko,
to tupičky hovádko,
to mlčlavé zvířátko
pozdravuje děťátko.

Jozef z Boží milosti,
obzvláštní svou pilnosti,
z vnitřní srdce radosti
má dítě v své starosti.

Aj anjelé písničky
na harfy, na housličky
zpívají a maličky
kolíbají jesličky.

Ó Kriste, nový hosti,
tě všickni z upřímnosti
ctíme v poníženosti,
přiveď nás k tvé radosti.

Amen.

Adam Michna z Otradovic
Česká Mariánská Muzika
z roku 1647

Modlitby sv. Františka

Přijď ke mně Ježíšku, posvěť mi dušičku,
chci tebe milovat, hříchů se varovat
Nikdy už nezlobit, milým tvým dítkem být.
Modlit se, pracovat a tak se hodným stát.
Jedno jen od Tebe žádám si pro sebe,
pomoz mi do nebe, mezi své anděle.

Pomoz mi, můj Pane, abych nežil planě tam, kde chceš mě mít.
Pomoz mi, Pane milý, abych měl dost síly bližním odpustit.
Pomoz, když se bojím, ať vždy pevně stojím tam, kde nutný jsem.
Pane, slyš mé přání, vzdal vše, co mi brání být tvým člověkem.

Spínám své ruce, Ježíši Kriste,
dej ať mé srdce je vždycky čisté.
Ať moje tělo se stane chrámem,
v kterém ty bydlíš, a buď v něm Pánem.
Chtěl bych být dobrý a sám to neumím.
Odpusť mi, Bože! Dej, ať se napravím.

Požehnané Vánoční svátky naplněné pokojem a radostí z příchodu Spasitele a v novém roce 2024 lásku, svornost a všeho hojnost přeje a do ochrany Panny Marie Vás i Vaše blízké svěřuje český misionář z Chicaga

Mons. Dušan Hladík

LITURGICKÁ ČTENÍ

4.neděle adventní - 24.prosince 2023

1. ČTENÍ - 2 Sam 7,1-5.8b-12.14.16

Čtení z druhé knihy Samuelovy.

Když se usadil král David ve svém paláci a Hospodin mu popřál pokoj od všech okolních nepřátel, pravil král proroku Nátanovi: „Podívej se, já bydlím v domě z cedrů, zatímco Boží archa přebývá uprostřed stanových pláten.“ Nátan odpověděl králi: „Jdi a splň všechny záměry, které máš v srdci, vždyť Hospodin je s tebou!“ Ale v oné noci ozvalo se Hospodinovo slovo k Nátanovi: „Jdi a řekni mému služebníku Davidovi: Tak praví Hospodin: Ty mi chceš vystavět dům, kde bych bydlel? Já jsem tě vzal z pastviny od ovcí, abys byl vládcem nad mým izraelským lidem, a byl jsem s tebou ve všem, cos podnikal, vyhubil jsem před tebou všechny tvé nepřátele. Zjednám ti veliké jméno, jaké mají ti největší na zemi. Určím svému izraelskému lidu místo, zasadím ho tam a bude tam bydlet. Nebude se už děsit a lidé oddaní zločinu se neodváží ho sužovat jako dříve, v dobách, kdy jsem ustanovil nad svým izraelským lidem soudce. Popřeji mu pokoj ode všech jeho nepřátel. Hospodin ti oznamuje, že vystaví dům tobě. Až se naplní tvé dny a uložíš se ke svým otcům, vzbudím po tobě potomstvo, které vzejde z tvých útrob, a upevním jeho království. Já mu budu otcem a on mi bude synem. Tvůj dům a tvé království potrvá přede mnou navěky, tvůj trůn bude pevný navždy.“

2. ČTENÍ - Řím 16,25-27

Čtení z listu svatého apoštola Pavla Římanům.

Bratři! Bůh vás může utvrdit, abyste žili podle evangelia, jak jsem vám ho hlásal, a podle kázání o Ježíši Kristu. Bylo vám zjeveno toto tajemství, které bylo skryté od věčných časů, ale nyní je zřejmé předpověďmi Písma na příkaz věčného Boha a oznámeno všem národům, aby ho vírou poslušně přijaly. A proto Bohu, který jediný je moudrý, buď skrze Ježíše Krista sláva na věčné věky. Amen.

EVANGELIUM - Lk 1,26-38

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Anděl Gabriel byl poslán od Boha do galilejského města, které se jmenuje Nazaret, k panně zasnoubené s mužem jménem Josef z Davidova rodu a ta panna se jmenovala Maria. Anděl k ní vešel a řekl: „Buď zdráva., milostiplná! Pán s tebou!“ Když to slyšela, ulekla se a uvažovala, co má ten pozdrav znamenat. Anděl jí řekl: „Neboj se, Maria, neboť jsi nalezla milost u Boha. Počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Bude veliký a bude nazván Synem Nejvyššího. Pán Bůh mu dá trůn jeho předka Davida, bude kralovat nad Jakubovým rodem navěky a jeho království nebude mít konce.“ Maria řekla andělovi: „Jak se to stane? Vždyť muže nepoznávám.“ Anděl jí odpověděl: „Duch svatý sestoupí na tebe a moc Nejvyššího tě zastíní. Proto také dítě bude nazváno svaté, Syn Boží. I tvoje příbuzná Alžběta počala ve svém stáří syna a je už v šestém měsíci, ačkoli byla považována za neplodnou. Vždyť u Boha není nic nemožného.“ Maria řekla: „Jsem služebnice Páně; ať se mi stane podle tvého slova.“ A anděl od ní odešel.

Slavnost narození Páně 25.prosince 2023

Mše svatá v noci

1.ČTENÍ - Iz 9, 1-3. 5-6

Čtení z knihy proroka Izaiáše.

Lid, který chodil ve tmě, vidí veliké světlo, obyvatelům temné země vzchází světlo. Dáváš mnoho jásotu, zvětšuješ radost; veselí se před tebou, jako se jásá o žních, jako plesají ti, kdo se dělí o kořist. Neboť jho, které ho tížilo, hůl na jeho šíji a bodec jeho otrokáře jsi zlomil jako za midjanských dnů. Hle, dítě se nám narodilo, syn je nám dán, vládu má na svém rameni a dostal jméno podivuhodný rádce, mocný Bůh, věčný otec, kníže pokoje. Jeho vladařství vzroste a pokoje nebude konce; bude vládnout na Davidově trůně a v jeho království, aby je upevnil a utvrdil právem a spravedlností od tohoto času až navěky! Způsobí to horlivost Hospodina zástupů.

2. ČTENÍ - Tit 2, 11-14

Čtení z listu svatého apoštola Pavla Titovi.

Projevila se Boží dobrota, která přináší spásu všem lidem. Vede nás k tomu, abychom se odřekli bezbožného života i světských žádostí a žili v tomto nynějším věku rozvážně, spravedlivě a zbožně a přitom očekávali v blažené naději slavný příchod našeho velikého Boha a spasitele Krista Ježíše. On vydal sám sebe za nás, vykoupil nás z každé špatnosti a očistil si nás, abychom byli jeho vlastním lidem, horlivým v konání dobrých skutků.

EVANGELIUM - Lk 2, 1-14

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

V těch dnech vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby se v celé říši provedlo sčítání lidu. To bylo první sčítání a konalo se, když byl v Sýrii místodržitelem Kvirinius. Šli tedy všichni, aby se dali zapsat, každý do svého města. Také Josef se odebral z galilejského města Nazareta vzhůru do Judska do města Davidova, které se jmenuje Betlém, protože byl z rodu a kmene Davidova, aby se dal zapsat spolu s Marií, sobě zasnoubenou ženou, která byla v požehnaném stavu. Když tam byli, naplnil se jí čas, kdy měla porodit. A porodila svého prvorozeného syna, zavinula ho do plének a položila do jeslí, protože v zájezdním útulku nebylo pro ně místo. V té krajině nocovali pod širým nebem pastýři a střídali se na hlídce u svého stáda. Najednou u nich stál anděl Páně a sláva Páně se kolem nich rozzářila a padla na ně veliká bázeň. Anděl jim řekl: „Nebojte se! Zvěstuji vám velikou radost, radost pro všechen lid: V městě Davidově se vám dnes narodil Spasitel - to je Kristus Pán. To bude pro vás znamením: Naleznete děťátko zavinuté do plének a položené v jeslích.“ A náhle bylo s andělem celé množství nebeských zástupů a takto chválili Boha: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v kterých má Bůh zalíbení.“

Mše svatá za svítání

EVANGELIUM - Lk 2, 15-20

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Když andělé odešli od pastýřů do nebe, řekli si pastýři mezi sebou: „Pojďme tedy do Betléma podívat se na to, co se tam stalo, jak nám Pán oznámil!“ Pospíchali tam a nalezli Marii a Josefa i děťátko položené v jeslích. Když ho uviděli, vypravovali, co jim bylo o tom dítěti pověděno. Všichni, kdo to slyšeli, podivili se tomu, co jim pastýři vyprávěli. Maria však to všechno uchovávala v srdci a rozvažovala o tom. Pastýři se zas vrátili. Velebili a chválili Boha za všechno, co slyšeli a viděli, jak jim to bylo řečeno.

Svátek Svaté rodiny - 31.prosince 2023

1. ČTENÍ - Gen 15,1-6; 21,1-3
Čtení z první knihy Mojžíšovy.

Hospodin se obrátil na Abráma ve vidění těmito slovy: "Neboj se, Abráme, já jsem tvůj štít, tvá odměna je převeliká." Abrám řekl: "Pane, Hospodine, co mi dáš? Nemám děti, dědicem mého domu bude damašský Eliezer." Abrám pokračoval: "Nedal jsi mi potomka, bude po mně dědit jeden z lidí mého domu." Tu mu Hospodin řekl: "Ten po tobě dědit nebude; kdo však vyjde z tvého lůna, ten bude po tobě dědit." Vyvedl ho ven a pravil: "Pohlédni na nebe a spočítej hvězdy, můžeš-li je spočítat!" - a dodal: "Tak četné bude tvé potomstvo!" Abrám Hospodinu uvěřil, a ten ho za to uznal za spravedlivého. Hospodin navštívil Sáru, jak slíbil, a splnil Sáře dané slovo. Sára počala a porodila Abrahámovi v jeho stáří syna, jak to Bůh předpověděl. Abrahám dal svému narozenému synovi, kterého mu Sára porodila, jméno Izák.

2. ČTENÍ - Žid 11,8.11-12.17-19
Čtení z listu Židům.

Bratři! Protože Abrahám věřil, uposlechl Boží výzvy, aby se vystěhoval do země, kterou měl dostat v dědičné držení; vystěhoval se, ačkoli nevěděl, kam jde. I neplodná Sára uvěřila, a proto dostala sílu stát se matkou, a to přes svůj pokročilý věk, protože se spolehla na toho, který ten slib dal. A tak z jednoho muže, a to už vetchého, vzešlo tolik potomků jako hvězd na nebi a jako písku na mořském břehu, který nikdo nespočítá. Protože měl Abrahám víru, přinesl Izáka v oběť, když ho Bůh zkoušel. Svého jediného syna chtěl obětovat, třebaže mu bylo slíbeno: `Od Izáka budeš mít potomky.' On totiž uvažoval takto: Bůh má dost moci, aby vzkřísil třebas i mrtvé. Proto také Izáka dostal nazpátek i jako předobraz.

EVENGELIUM - Lk 2,22-40
Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Když nadešel čas očišťování podle Mojžíšova Zákona, přinesli Ježíše do Jeruzaléma, aby ho představili Pánu, jak je psáno v Zákoně Páně: `Všechno prvorozené mužského rodu ať je zasvěceno Pánu!' Přitom chtěli také podat oběť, jak je to nařízeno v Zákoně Páně: pár hrdliček nebo dvě holoubata. Tehdy žil v Jeruzalémě jeden člověk, jmenoval se Simeon: byl to člověk spravedlivý a bohabojný, očekával potěšení Izraele a byl v něm Duch svatý. Od Ducha svatého mu bylo zjeveno, že neuzří smrt, dokud neuvidí Pánova Mesiáše. Z vnuknutí Ducha přišel do chrámu, právě když rodiče přinesli dítě Ježíše, aby s ním vykonali, co bylo obvyklé podle Zákona. Vzal si ho do náručí a takto velebil Boha: "Nyní můžeš, Pane, propustit svého služebníka podle svého slova v pokoji, neboť moje oči uviděly tvou spásu, kterou jsi připravil pro všechny národy: světlo k osvícení pohanům a k slávě tvého izraelského lidu." Jeho otec i matka byli plni údivu nad slovy, která o něm slyšeli. Simeon jim požehnal a jeho matce Marii prohlásil: "On je ustanoven k pádu a k povstání mnohých v Izraeli a jako znamení, kterému se bude odporovat - i tvou vlastní duší pronikne meč - aby vyšlo najevo smýšlení mnoha srdcí." Také tam byla prorokyně Anna, dcera Fanuelova z Aserova kmene. Byla značně pokročilého věku: mladá se vdala a sedm roků žila v manželství, potom sama jako vdova - bylo jí už čtyřiaosmdesát let. Nevycházela z chrámu a sloužila Bohu posty a modlitbami ve dne v noci. Přišla tam právě v tu chvíli, velebila Boha a mluvila o tom dítěti všem, kdo očekávali vykoupení Jeruzaléma. Když vykonali všechno podle Zákona Páně, vrátili se do Galileje do svého města Nazareta. Dítě rostlo a sílilo, bylo plné moudrosti a milost Boží byla s ním.

Matky Boží, Panny Marie - 1.ledna 2024

1. ČTENÍ - Nm 6, 22-27
Čtení ze čtvrté knihy Mojžíšovy.

Hospodin řekl Mojžíšovi: „Řekni Árónovi a jeho synům: Tak budete žehnat izraelským synům; budete jim říkat: 'Ať tobě Hospodin požehná a ochraňuje tě! Ať tobě Hospodin ukáže svou jasnou tvář a je ti milostivý! Ať Hospodin obrátí k tobě svou tvář a dopřeje ti pokoje!' Budou vzývat moje jméno nad izraelskými syny a já jim požehnám."

2. ČTENÍ - Gal 4, 4-7
Čtení z listu svatého apoštola Pavla Galaťanům.

Bratři! Když se naplnil čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného ze ženy, podrobeného Zákonu, aby vykoupil lidi, kteří podléhali Zákonu. Tak jsme byli přijati za syny. A protože jste synové, poslal nám Bůh do srdce Ducha svého Syna, Ducha, který volá: „Abba, Otče!" Už tedy nejsi otrok, ale syn a jako syn také dědic skrze Boha.

EVANGELIUM - Lk 2, 16-21
Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Pastýři pospíchali do Betléma a nalezli Marii a Josefa i děťátko položené v jeslích. Když ho uviděli, vypravovali, co jim bylo o tom dítěti pověděno. Všichni, kdo to slyšeli, podivili se tomu, co jim pastýři vyprávěli. Maria však to všechno uchovávala v srdci a rozvažovala o tom. Pastýři se zas vrátili. Velebili a chválili Boha za všechno, co slyšeli a viděli, jak jim to bylo řečeno. Když uplynulo osm dní a dítě mělo být obřezáno, dali mu jméno Ježíš, jak ho nazval anděl, než bylo počato v mateřském lůně.

Slavnost Zjevení Páně - 7.ledna 2024

1. ČTENÍ - Iz 60, 1-6
Čtení z knihy proroka Izaiáše.

Vstaň, rozsviť se Jeruzaléme, neboť vzešlo tvé světlo a Hospodinova velebnost září nad tebou! Hle, tma zahaluje zemi a temnota národy, nad tebou však zazáří Hospodin, jeho velebnost se zjevuje nad tebou. Národy budou kráčet v tvém světle a králové v tvé vycházející záři. Rozhlédni se kolem a podívej se: ti všichni se shromáždili, přišli k tobě. Zdaleka přicházejí tvoji synové, na zádech jsou přinášeny tvoje dcerky. Spatříš to a zazáříš, radostí se zachvěje a rozšíří tvé srdce, neboť tě zalije bohatství moře, přinesou ti statky národů. Záplava velbloudů tě přikryje, dromedáři z Midjanu a Efy, přijdou všichni ze Sáby, přinesou zlato a kadidlo, rozhlásí Hospodinovu slávu.

EVANGELIUM - Mt 2, 1-12
Slova svatého evangelia podle Matouše.

Když se Ježíš narodil v Betlémě v Judsku za času krále Heroda, přišli do Jeruzaléma mudrci od východu a ptali se: „Kde je ten narozený židovský král? Uviděli jsme jeho hvězdu na východě, a proto jsme se mu přišli poklonit." Když to uslyšel král Herodes, ulekl se a s ním celý Jeruzalém. Svolal všechny velekněze a učitele Zákona z lidu a vyptával se jich, kde se má Mesiáš narodit. Řekli mu: „V Betlémě v Judsku, neboť tak je psáno u proroka: 'A ty, Betléme v judské zemi, nejsi vůbec nejmenší mezi judskými předními městy, protože z tebe vyjde vládce, který bude panovat mému izraelskému lidu'." Tehdy si Herodes tajně zavolal mudrce a zevrubně se jich vyptal na dobu, kdy se ta hvězda objevila, poslal je do Betléma a řekl: „Jděte a důkladně se na to dítě vyptejte. Až ho najdete, oznamte mi to, abych se mu i já přišel poklonit." Když krále vyslechli, vydali se na cestu. A hle - hvězda, kterou viděli na východě, šla před nimi, až se zastavila nad místem, kde bylo dítě. Jakmile uviděli hvězdu, zaradovali se nevýslovnou radostí. Vstoupili do domu a spatřili dítě s jeho matkou Marií, padli na zem a klaněli se mu. Otevřeli své pokladnice a obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu. Ve snu dostali pokyn, aby se k Herodovi už nevraceli, proto se vrátili jinou cestou do své země.

ZPRÁVY Z VLASTI

Zprávy od 1. do 30. listopadu 2023

Politické události

Prezident Pavel předal státní vyznamenání

Oslavy 105 let od vzniku samostatného Československa završil v sobotu 28. října ceremoniál ve Vladislavském sále na Pražském hradě, při němž prezident Petr Pavel udělil nejvyšší státní vyznamenání. Ocenil 62 osobností, z toho 16 žen, mezi nimi bývalé vrcholné politiky, disidenty, válečné hrdiny, vědce, umělce a sportovce.

„Někdy máme tendence se podceňovat, nevěřit ve vlastní schopnosti a ztrácet naději v lepší budoucnost. Rád bych tu dnes na tomto pro nás tak symbolickém místě zdůraznil, že důvodů ke zdravému sebevědomí máme mnoho," prohlásil Pavel v proslovu. Vyzdvihl zejména první republiku, jež podle něj stále inspiruje, ale připomněl i temné okamžiky. „Na minulost bychom měli nahlížet férově a sebevědomě. Často se vracíme k našim historickým prohrám, rokům 1938, 48 nebo 68 (...). Soustřeďme se ale více na úspěchy, právě na rok 1918 nebo 1989, ale také na vstup do NATO v roce 1999 a rozhodně na náš vstup do Evropské unie v roce 2004."

Jako prvního prezident vyznamenal bývalého premiéra české vlády za federace Petra Pitharta, jednoho z „otců zakladatelů" české politiky. Signatář Charty 77 a mnohaletý předseda Senátu od něj obdržel Řád bílého lva občanské skupiny. Stejné pocty se za zvláště vynikající zásluhy o stát v oblasti politiky dostalo emeritním předsedovi Ústavního soudu Pavlu Rychetskému či bývalému ministru zahraničí Karlu Schwarzenbergovi.

Ve vojenské skupině připadl posmrtně brigádnímu generálu Karlu Marešovi, vojákovi a sokolskému cvičiteli Františku Pecháčkovi a politikovi Milanu Rastislavu Štefánikovi, který před 105 lety stál u založení Československa.

Řád Tomáše Garrigua Masaryka obdrželi zpěvačka a signatářka Charty 77 Marta Kubišová, katolický kněz Tomáš Halík či Zdena Mašínová, sestra protikomunistických odbojářů Ctirada a Josefa Mašínových. Těm, navzdory petici příslušného výboru Senátu, Pavel ocenění neudělil.

Medaile Za hrdinství přísluší zejména vojenským letcům, mezi nimi i poslednímu žijícímu českému pilotovi RAF Jiřímu Pavlu Kafkovi, nebo policistům Martinu Salayovi a Jiřímu Štěpánkovi za záchranu životů při požáru.

Medaili Za zásluhy dostali vědci a lékaři (například neurochirurg Vladimír Beneš), umělci (mezi herci prezident karlovarského filmového festivalu Jiří Bartoška či Viktor Preiss s Petrem Kostkou, dále operní pěvkyně Magdalena Kožená nebo zpěvák a hudebník Vladimír Mišík, který stejnou poctu předtím z rukou Miloše Zemana odmítl) i sportovci (mimo jiné horolezci Radek Jaroš a Dina Štěrbová).

Celkem se Pavel rozhodl pro 62 osobností. Rekord stále drží Václav Havel, který v roce 1998 udělil 89 řádů a medailí. I ve srovnání s minulým rokem bylo letos oceněných méně – Miloš Zeman v roce 2022 předal o 16 vyznamenání více. Ten, na rozdíl od dalšího předchozího prezidenta Václava Klause, pozvánku na slavnostní ceremoniál nepřijal. Naopak se do sálu vrátili představitelé vysokých škol, kteří se Zemanem měli spory.

Pekarová Adamová dál vede TOP 09, prvním místopředsedou je Válek

Předsedkyně Poslanecké sněmovny a dosavadní šéfka TOP 09 Markéta Pekarová Adamová na celostátním sjezdu strany 11. listopadu obhájila svou pozici a začíná tak třetí dvouleté období. Neměla žádného protikandidáta. Na prvního místopředsedu z dosud řadového povýšil ministr zdravotnictví Vlastimil Válek. Na postu vystřídal senátora a člena vedení horní komory Tomáše Czernina.

Pekarová Adamová získala ze 177 přítomných delegátů hlasy 142 z nich. V projevu před volbou zdůraznila zejména náročnou situaci, ve které se koaliční vláda nachází. „Prožíváme obzvláště složitou dobu. Víme, že kroky, které děláme, nejsou obecně přijímány s nadšením," přiznala. „Chci Vám poděkovat, že společně tvoříme rodinu TOP 09."

Nominaci na prvního místopředsedu obdrželi Válek a Jan Jakob, šéf poslanců. Ten se však kandidatury vzdal ve Válkův prospěch. „Vlastík je skvělý ministr zdravotnictví i vicepremiér. Domnívám se, že pro stranu je aktuálně lepší, aby byl prvním místopředsedou on," odůvodnil. Válka poté podpořilo 167 delegátů.

Na sjezdu vystoupili jak premiér a šéf ODS Petr Fiala, tak i předsedové dalších koaličních stran. Lídři koalice SPOLU chválili zejména společnou kandidaturu do evropských voleb příští rok, zatímco Vít Rakušan (STAN) a Ivan Bartoš (Piráti) vyzdvihovali především hodnoty jejich stranám a TOP 09 společné. „Manželství pro všechny, istanbulská úmluva, platba eurem," jmenoval Rakušan.

Řadovými místopředsedy se stali Czernin, Michal Kučera, Matěj Ondřej Havel a Martina Ochodnická. Sněmu se též zúčastnili bývalí předsedové Miroslav Kalousek a Jiří Pospíšil.

Zemřel Karel Schwarzenberg, stálice české polistopadové politiky

Ve věku 85 let zemřel Karel Schwarzenberg. V noci na neděli 12. listopadu podlehl ve vídeňské nemocnici problémům s ledvinami. Z pozice ministra zahraničí, vicepremiéra či kancléře prezidenta Václava Havla výrazně ovlivňoval vývoj polistopadové politiky.

„Služba naší zemi pro něj byla nejen kontinuitou rodu, ale naprosto přirozeným posláním. Bylo mi velkou ctí znát ho osobně. Jeho noblesu, moudrost, laskavý humor a evropský přesah budu postrádat," napsal prezident Petr Pavel na síť X. „Karel Schwarzenberg sloužil celý svůj život naší zemi. Činil tak i v roli senátora. Na pietním místě v Senátu jsem uctil jeho památku a podepsal kondolenční dopis jeho rodině," sdělil předseda horní komory Miloš Vystrčil (ODS).

Schwarzenberg zastával už od roku 1984 post prezidenta Mezinárodního helsinského výboru pro lidská práva, po revoluci mimo už zmíněných funkcí také kandidoval na prezidenta, ve volbách v roce 2013 ho ale porazil Miloš Zeman.

Působil v ODA, na ministra zahraničí ho nominovala Strana zelených. Následně spolu s Miroslavem Kalouskem založil TOP 09. Ten na síti X vzkázal: „Byl to jeden z nejdůležitějších a nejlaskavějších lidí

v mém životě. Ať odpočívá v pokoji, Česká republika by mu měla být navždy vděčná za vše, co pro ni nezištně vykonal."

Karel Schwarzenberg zanechal katolickému knězi Tomáši Halíkovi dopis, ve kterém uvedl, jaký by chtěl mít pohřeb. I přes jeho přání se s ním Češi rozloučí po domluvě s rodinou v katedrále svatého Víta na Pražském hradě. Zádušní mše za významného představitele polistopadového vývoje a příslušníka jedné z nejstarších šlechtických rodin v Evropě se bude konat 9. Prosince.

„Chtěl, aby to bylo u nás v kostele Nejsvětějšího Salvátora v Praze, z kapacitních důvodů to není možné, ale v případě Karla Schwarzenberga si stejně myslím, že je jedině dobře, že se pohřeb bude konat na Pražském hradě. Je mi ctí, že mu mohu vyhovět alespoň tím, že povedu bohoslužbu," řekl Halík podle iDnes.cz. Zesnulému bývalému ministrovi zahraničí tak splní jedno z hlavních přání. Speciální a neobvyklou prosbou je pak zahrát na konci obřadu vánoční koledu Narodil se Kristus Pán.

Nejvyšší ústavní činitelé také nabídli rodině možnost pohřbu se státními poctami, kterou s vděkem přijala, jak napsala na síti X. Zúčastnit se ho tak může Hradní stráž nebo se po celé zemi vyhlásí minuta ticha. Rakev bude vystavena veřejnosti od 6. do 8. prosince v kostele Panny Marie pod řetězem.

Po celé zemi vznikají také pietní místa. Jedno z nejvýznamnějších je v zámku v Čimelicích na Písecku, kde zesnulý prožil dětství.

Ekonomika

Jurečka představil reformu penzí. Odchod se změní podle doby dožití

Ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka (KDU-ČSL) představil ve středu 15. listopadu změny důchodového systému. Návrh o dvanácti bodech propojí věk odchodu do penze s dobou dožití, zvýší minimální úroveň na 20 procent z průměrné mzdy a přinese řadu rodinných opatření. Současných seniorů se úprava netýká, první změny pocítí generace z roku 1968.

Ekonomicky aktivních občanů v budoucnu výrazně ubude. Rodí se stále méně dětí, mladí lidé nastupují do zaměstnání později než v minulosti a do penze postupně odejde silná generace takzvaných Husákových dětí, zdůraznil Jurečka.

Nepříznivý demografický vývoj řeší určení odchodového věku pomocí naděje na dožití, jeho výši bude možné spočítat po dovršení padesáti let. V případě dnešních padesátníků to bude 65 let a sedm měsíců. Maximální meziroční rozdíl se sníží ze šesti měsíců na dva. Minimální penze v dnešních cenách vzroste ze 4800 na 8800 korun, naproti tomu výpočet nových důchodů mezi lety 2026 až 2036 klesne.

Zavedení rodinného vyměřovacího základu ocení osoby, které se starají o děti či blízké, pomocí fiktivní průměrné mzdy v období mimo zaměstnání. Kromě rodin se třemi a více dětmi nahradí toto opatření takzvané výchovné. Další změny umožní stejný základ pro manžele a registrované partnery, přiznání náhradní doby pojištění v případě dokončení doktorského studia nebo prodloužení lhůty k obnovení vdoveckého důchodu.

Návrh vstoupil do legislativního procesu den po tiskové konferenci, podle Jurečky by mohl platit od roku 2025. „Záleží mi, aby tato reforma byla udržitelná," vzkázal ministr. „Jsem připraven jednat se zástupci opozice." Ti ale změny kritizují. „Nejedná se o reformu," uvedla bývalá ministryně financí Alena Schillerová (ANO) v Otázkách Václava Moravce na ČT. „Máme výhrady k navýšení věku odchodu do penze a ke snížení tempa růstu důchodů," upřesnil její spolustraník Aleš Juchelka pro Novinky.cz.

O Dukovany projevili zájem tři uchazeči, poslední slovo má vláda

O dostavbu Jaderné elektrárny Dukovany projevily zájem americko-kanadský Westinghouse, francouzská EdF a korejská společnost KHNP. Pro podání závazných nabídek na stavbu pátého bloku a nezávazných nabídek na další tři bloky měly čas do úterý 31. října. Výsledky oznámí ČEZ do konce roku, o vítězi následně rozhodne vláda.

„Jsme rádi, že se potvrdil silný zájem všech tří uchazečů. Nyní provedeme vyhodnocení nabídek a předáme zprávu Ministerstvu průmyslu a obchodu, potažmo vládě k finálnímu schválení," uvedl člen představenstva a ředitel divize nová energetika ČEZ Tomáš Pleskač v tiskové zprávě.

Společnost Elektrárna Dukovany II posoudí nabídky jak z ekonomického, tak i obchodního a technického hlediska. Komise bude postupovat na základě doporučení Mezinárodní agentury pro atomovou energii. O konečné rozhodnutí se postará vláda, na schválení tendru má tři měsíce. Podpis smlouvy je naplánovaný na prosinec příštího roku.

Pátý blok by měl být dokončen do roku 2036. Jako nejdůležitější výhody jaderné energetiky vidí ČEZ zajištění energetické stability, nízké provozní náklady, bezpečnost provozu, stabilní akceptovatelnou cenu a spolehlivost dodávek elektřiny.

Kurzovní lístek 24. 11. 2023 (středa)

EUR, 1	24,410
Kanada, 1	16,344
USA, 1	22,366

Kultura

Ulicemi na svatého Martina zavoněly husí speciality a dobré víno

Slavnosti pečené husy, bramborových lokší, červeného zelí a mladých vín ze všech koutů republiky zahalilo v sobotu 11. listopadu deštivé nebe. Ani nevlídné počasí však neodradilo návštěvníky a obyvatele Prahy, aby vyrazili do ulic a svatého Martina přivítali jaksepatří.

Z jedenáctého pilíře Karlova mostu přesně v 11 hodin a 11 minut vyšel průvod svatého Martina na bílém koni. Tradičně ho vedlo jedenáct husopasek s hejnem hus, následovala družina římských vojáků a bubeníků, kteří volali: „Místo pro svatého Martina!"

Symbolicky tak zahájili slavnosti, které se konaly na mnoha známých pražských místech. Barevné stánky, které nabízely návštěvníkům mladé víno, husí speciality i moravské koláče, zaplnily například náplavku na Rašínově nábřeží, náměstí Jiřího z Poděbrad nebo prostor pod Píseckou branou nedaleko Pražského hradu.

Živo bylo také na Letné, a to ve venkovních i vnitřních prostorách Národního zemědělského muzea, kde nabitý program zpestřil den jak dospělým, tak dětem. Návštěvníci mohli zhlédnout představení starokladrubských koní, vyzkoušet si výrobu vinné šťávy nebo si opéct na ohni jablíčka. V budově mezi expozicemi si děti vyráběly vlastní lucerničku. Atmosféru u sklenky vína zpříjemnila tradiční cimbálová muzika.

Podle: https://carolina.fsv.cuni.cz

CÍRKEV DOMA A VE SVĚTĚ

Zemřel František Xaver Halas

V pátek 24. listopadu 2023, v ranních hodinách, zemřel ve věku 86 let český diplomat, historik a překladatel František Xaver Halas. Byl posledním československým a prvním českým velvyslancem při Svatém stolci. Společně se svojí manželkou Dagmar Halasovou se zasloužil o český překlad Jeruzalémské bible.

František Xaver Halas, syn českého básníka Františka Halase, se narodil 18. října 1937 v Praze. Vystudoval obor historie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a v roce 1970 získal tamtéž doktorát z filozofie. V letech 1967–1990 působil v kabinetu pro dějiny Filozofické fakulty UJEP, dnes Masarykovy univerzity v Brně. V letech 1990–1999 působil jako velvyslanec Československa, později České republiky, při Svatém stolci a při Svrchovaném maltézském řádu a při republice San Marino.

V roce 1993 získal vědeckou hodnost kandidát historických věd, i když veškeré náležitosti pro ni splnil již v roce 1977. Od roku 1999 přednášel na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, na katedře církevních dějin a dějin církevního umění. V roce 2000 byl na této fakultě jmenován docentem teologie v rámci sloučení oborů církevní dějiny a teologie. V roce 2006 se stal profesorem církevních dějin a od roku 2010 byl emeritním profesorem.

Ve svých pracích se zaměřuje především na církevní dějiny, zejména české a novodobé, a dějiny diplomacie a mezinárodních vztahů. Je autorem knihy Fenomén Vatikán, která představuje nejucelenější českou monografii zabývající s podrobně Vatikánem a papežským úřadem. V minulosti působil jako ředitel Diecézního teologického institutu královéhradecké diecéze.

Společně se svojí manželkou Dagmar vedl 30 let trvající překladatelské práce patnáctičlenného týmu biblistů a redaktorů Jeruzalémské bible. Mezi jeho blízké přátele patřil kardinál Dominik Duka, emeritní pražský arcibiskup.

Američtí biskupové podpořili návrh jmenovat sv. Johna Henryho Newmana učitelem církve

Biskup Robert Barron z diecéze Winona-Rochester v Minnesotě byl jedním z několika amerických biskupů, kteří podpořili návrh jmenovat anglického kardinála, sv. Johna Henryho Newmana, učitelem církve. Zástupci komise pro nauku víry biskupské konference USA se 15. listopadu během podzimního plenárního zasedání v Baltimoru dotázali sboru biskupů, zda podpoří návrh předložený Biskupskou konferencí Anglie a Walesu, kterým žádá Svatý stolec, aby byl svatý kardinál John Henry Newman jmenován učitelem církve. Američtí biskupové drtivou většinou odhlasovali zaslání dopisu papeži Františkovi, v němž vyjádřili podporu návrhu britských biskupů. Newman, narozený v roce 1801, konvertoval ke katolické víře z anglikánství a čelil odporu a předsudkům ze strany své komunity a rodiny.

"Pokud bude Newman jmenován učitelem církve, měli bychom toho využít a důkladně prostudovat jeho spisy. Myslím, že by to mohlo pomoci zacelit některá rozdělení v naší církvi," uvedl biskup Barron ještě před hlasováním amerických biskupů. Podporu návrhu vyjádřili i další biskupové, včetně arcibiskupa/metropolity Borise Gudziaka z ukrajinské katolické eparchie ve Filadelfii a kardinála z Bostonu Seana O'Malleyho.

Před svou konverzí se Newman proslavil jako známý a uznávaný oxfordský akademik, kazatel a veřejný intelektuál. Jeho konverze ke katolické víře v roce 1845 mu způsobila ztrátu mnoha přátel, včetně jeho vlastní sestry, která s ním již nikdy nepromluvila. V roce 1847 se stal knězem a založil v Anglii Oratorium sv. Filipa Neriho. Věnoval se zejména vzdělávání, založil dvě chlapecké školy a Irskou katolickou univerzitu. Newmanovo dílo Idea univerzity se stalo základním textem katolického vysokoškolského vzdělávání. Napsal řadu dalších knih i dopisů a zemřel v Birminghamu v roce 1890 ve věku 89 let. Papež František ho svatořečil v roce 2019. Pokud by byl kardinál Newman jmenován učitelem církve, připojí se k více než třem desítkám svatých, kteří jsou nositelé tohoto titulu.

Titul učitel církve se tradičně uděluje na základě tří předpokladů: zjevné svatosti kandidáta potvrzené jeho svatořečením; význačnosti dané osoby v oblasti nauky prokázané zanecháním souboru učení, které značně a trvale přispělo k životu církve; a formálního prohlášení církve, obvykle papežem.

Matthew Bunson, ředitel redakce EWTN News uvedl, že podpora biskupů může mít na jmenování kardinála Newmana vliv. "Američtí biskupové se obrátili na papeže Benedikta XVI. kvůli sv. Janu z Avily, a ten byl pak jmenován učitelem církve. V roce 2019 požádali papeže Františka, aby jmenoval sv. Ireneje z Lyonu učitelem církve, a to se stalo pár let poté. Mohlo by to mít nějaký dopad a biskupové si zjevně přejí, aby se tak stalo co nejdříve," uzavřel Bunson.

Kolik exorcistů je v katolické církvi a ve kterých zemích působí?

V současné době má Mezinárodní asociace exorcistů (IAE) 905 členů. Je to jediné sdružení exorcistů oficiálně uznané Svatým stolcem. Počet kněží - exorcistů schválených biskupy roste po celém světě. Stoupá i množství exorcistů sdružených v IAE, za deset let se jejich počet zčtyřnásobil.

IAE založili v roce 1993 P. Gabriele Amorth, P. Jeremy Davies a P. René Chenesseau s nadějí, že se zvýší počet oficiálních exorcistů na celém světě a že se biskupům podaří upozornit na aktuální problém, který je podle nich v některých diecézích ignorován nebo potlačován. Mons. Karel Orlita, nový předseda IAE, vysvětlil agentuře SIR podstatu práce exorcistů: "Nejsme katoličtí mágové, ale pomáháme lidem na cestě víry." Evropa je kontinentem, který je v asociaci zastoupen nejvíce, a to 70 % jejích členů. Itálie má 483 členů, Spojené státy 62 a Mexiko 48 členů. V Jižní Americe vyniká Brazílie se 46 členy. Šest procent účastníků pochází z Asie: tři z Číny a dva z Tchajwanu. Afrika má pouze 13 členů. Sdružení podporuje formační projekty, jako je například vytvoření základního kurzu o službě exorcismu, který se pořádá v Itálii, Španělsku, Maďarsku, na Ukrajině, v Jižní Koreji, Thajsku, Brazílii, Mexiku a Argentině.

V září byl předsedou IAE zvolen Mons. Karel Orlita, exorcista, kanovník a teolog z České republiky. Zdůrazňuje, že rozhodující je formace kněží: "Nemálo biskupů by chtělo mít v pastoraci jednoho nebo několik exorcistů, kteří by osvobozovali od mimořádného působení zla. Nemají však kněze, kteří by byli způsobilí vykonávat službu exorcisty. Nestačí mít dobrou teologickou formaci a být dobrým knězem, aby se člověk mohl stát exorcistou, je zapotřebí něco víc," říká Mons. Orlita a dodává: "Existují věřící ženy i muži, kteří trpí působením zla, které Bůh dovoluje. Ale jsou také lidé, kteří k nám přicházejí, jako bychom byli nějací kouzelníci, katoličtí kouzelníci. Nemají jasnou představu o tom, kdo je exorcista, což je kněz, který vykonává Kristovu službu s povolením biskupa."

Podle: https://www.cirkev.cz/

Podivuhodné znamení vánočních jesliček

Apoštolský list papeže Františka Admirabile signum o významu a hodnotě jesliček

1. Podivuhodné znamení vánočních jesliček, tak drahých křesťanskému lidu, stále budí úžas a obdiv. Znázornění události Ježíšova narození je jednoduchým a radostným zvěstováním tajemství vtělení Božího Syna. Jesličky jsou totiž jakýmsi živým evangeliem, kterým překypují stránky Písma svatého. Když rozjímáme o Narození Páně, jsme zváni vydat se duchovně na cestu, přitahováni pokorou Toho, který se stal člověkem, aby se s každým člověkem setkal. Zjišťujeme, že nás miluje do té míry, že se s námi sjednocuje, abychom se také my mohli sjednotit s Ním.

Tímto listem bych rád podpořil krásnou tradici našich rodin, které během dnů, jež předcházejí Narození Páně, strojí vánoční betlém. A také zvyk umísťovat ho na pracoviště, do škol, nemocnic, vězení, na náměstí… Jde o opravdové cvičení tvůrčí fantazie, která používá maximálně nesourodých materiálů, aby dala vznik krásným mistrovským dílkům. Učí se tomu děti, když jim maminka a tatínek, spolu babičkou a dědečkem, předávají tento útěšný zvyk, který je výrazem bohaté lidové spirituality. Rád bych, aby tato praxe nikdy nepřestala, ba dokonce doufám, že tam, kde už se nevyskytuje, bude opět objevena a oživena.

2. Původ jesliček souvisí především s několika evangelními podrobnostmi o Ježíšově narození v Betlémě. Evangelista Lukáš říká stručně, že Maria „porodila svého jednorozeného syna, zavinula ho do plének a položila do jeslí, protože v zájezdním útulku nebylo pro ně místo“ (*Lk* 2,7). Ježíš byl uložen do jeslí, které se latinsky označují slovem *praesepium*, odkud je italské *presepe*, tedy vánoční jesličky či betlém.

Při příchodu na tento svět nalezl Syn Boží místo tam, kam přicházejí zvířata pro pokrm. Seno se stává prvním lůžkem Tomu, který se zjeví jako „chléb, který sestoupil z nebe“ (*Jan* 6,41). Symbolika, kterou pochopil již sv. Augustin spolu s dalšími Otci, když napsal: „Položili ho do jeslí a on se stal naším pokrmem“ (*Serm.* 189, 4; in David Vopřada: *Svatý Augustin, Vánoční promluvy*, str. 156). Jesličky totiž obsahují různá tajemství Ježíšova života a přibližují je našemu každodennímu životu.

Podívejme se však rovnou na původ jesliček, jak je chápeme my. Putujme v duchu do Greccia v reatinském údolí, kde se svatý František zastavil pravděpodobně cestou z Říma, kde 29. listopadu 1223 obdržel od papeže Honoria III. schválení svojí Řehole. Po pouti do Svaté země mu tamější jeskyně připomněly betlémskou krajinu. A je možné, že Prosťáček z Assisi byl v římské bazilice Panny Marie Větší oslněn mozaikami, které zobrazují Ježíšovo Narození právě poblíž místa, kde se podle starobylé tradice uchovávají desky jeslí.

Františkánské prameny podávají podrobnosti toho, co se dělo v Grecciu. Čtrnáct dní před Vánocemi František zavolal

Svatý Otec František se modlí u jesliček v Grecciu

jednoho tamního muže, jménem Jan, kterého požádal, aby mu pomohl splnit jedno přání: „Chtěl bych totiž oslavit památku toho Dítěte, které se narodilo v Betlémě, a chtěl bych, pokud možno, svýma očima vidět hořkou nouzi, kterou už jako dítě muselo snášet, jak leželo v jeslích, u nichž stál vůl a osel, i jak leželo na seně.“ Když to ten dobrý muž uslyšel, spěšně na jmenovaném místě připravil všecko, jak mu světec uložil. Dne 25. prosince přišli do Greccia z různých stran bratři, muži i ženy z okolí, připravili svíce a pochodně, aby osvítili onu svatou noc. Když přišel František, všecko našel připraveno: jesle se senem, vola a oslíčka. Lidé, kteří se sešli, prožili nevýslovnou a nebývalou radost ze znázornění scény Narození. Potom kněz na jeslích sloužil mši a ukázal spojení mezi Vtělením Božího Syna a eucharistií. Tehdy v Grecciu nebylo použito figurek, byl to živý betlém a tvořili jej ti, kdo byli přítomni (srov. *FP*, str. 147-148).

Tak se zrodila naše tradice. Všichni byli okolo jeskyně naplněni radostí, bez odstupu mezi událostí, ke které dochází, a těmi, kdo se stávají účastníky tajemství.

První životopisec svatého Františka Tomáš z Celana vzpomíná, že oné noci byl k této prosté a jímavé scéně přidán také dar podivuhodného vidění. Jeden z přítomných spatřil, že v jeslích leží samo Dítě Ježíš. Oné vánoční noci roku 1223 „odcházeli všichni domů v blahé radosti“ (*tamt.* str.148).

3. Svatý František jednoduchostí tohoto znamení uskutečnil velké dílo evangelizace. Jeho učení proniklo srdce křesťanů, kde tkví dodnes jako ryzí prostá forma opětovného předkládání krásy naší víry. Kromě toho, samotné místo, kde vznikly první jesličky, vyjadřuje a vzbuzuje tyto pocity. Greccio se stává útočištěm duše, která se skrývá ve skále, obklopena tichem.

Proč vzbuzují jesličky takový úžas a dojímají nás? Především proto, že ukazují Boží něhu. Stvořitel veškerenstva

se snižuje k naší nepatrnosti. Dar života, pro každého z nás tajemný, nás uchvacuje ještě víc, když vidíme, že Ten, který se narodil z Marie, je zdrojem a oporou každého života. V Ježíši nám Otec daroval bratra, který nás přichází hledat, když jsme dezorientovaní a ztrácíme směr; věrného přítele, který je nám stále nablízku. Daroval nám svého Syna, který nám odpouští a pozvedá z hříchu.

Strojení betléma v našich domovech nám pomáhá znovu prožívat událost, která se stala v Betlémě. Evangelia přirozeně nadále zůstávají zdrojem, který nám onu událost umožňuje poznat a rozjímat o ní. Nicméně její znázornění vánočním betlémem pomáhá si ji představit, probouzí city, vtahuje nás do dějin spásy, abychom se cítili současníky této události, která je živá a aktuální v nejrůznějších historických a kulturních kontextech.

Již od svého františkánského původu jsou jesličky především pozváním „cítit" a „dotknout se" chudoby, kterou si Boží Syn zvolil svým vtělením. A jsou také implicitní výzvou k Jeho následování cestou pokory, chudoby a sebezřeknutí, jež vede od betlémských jeslí ke Kříži. Zvou k setkání s Ním a ke slitovné službě těm nejpotřebnějším bratřím a sestrám (srov. *Mt* 25,31-46).

4. Rád bych nyní zmínil různá znamení vánočních betlémů a poukázal na jejich smysl. Nejprve představíme kontext hvězdného nebe v temné a tiché noci. Nečiníme tak jen kvůli věrnosti evangelnímu podání, ale také kvůli významu, který se zde skrývá. Pomysleme jen, jak často je náš život obklopen nocí. A přece nás ani v těchto chvílích Bůh nenechává samotné, ale zpřítomňuje se, aby zodpověděl rozhodující otázky, týkající se smyslu naší existence: Kdo jsem já? Odkud přicházím? Proč jsem se narodil v této době? Proč miluji? Proč trpím? Proč zemřu? Aby se nám na tyto otázky dostalo odpovědi, stal se Bůh člověkem. Jeho blízkost přináší světlo tam, kde je temno, a osvěcuje ty, kdo kráčejí v temnotě utrpení (srov. *Lk* 1,79).

Zmínku si zasluhují také krajiny, které jsou součástí vánočních betlémů, a nezřídka je tvoří ruiny starobylých domů a paláců, jimiž je někdy nahrazována betlémská jeskyně, a které se stávají příbytkem Svaté Rodiny. Tyto trosky se patrně inspirují spisem *Legenda Aurea* dominikána Jacopa da Varazze (13. století), kde se dočítáme o pohanské víře, podle níž se v Římě zřítí Chrám míru (*Templum pacis*), až porodí Panna. Tyto trosky jsou především viditelným znamením padlého lidstva a všeho, co se zhroutí, je zkažené a zpustlé. Tato scéna praví, že Ježíš je novostí ve starém světě a přišel uzdravit, zbudovat a vrátit našemu životu a světu původní lesk.

5. Kolik jen citů bychom měli zakoušet, když strojíme v betlémech pahorky, potůčky, ovce a pastýře! Takto si připomínáme, co předpovídali proroci, že totiž veškeré stvoření má podíl na slavném příchodu Mesiáše. Andělé a kometa jsou znamením, že jsme také povoláni vydat se na cestu k jeskyni a klanět se Pánu.

„Pojďme tedy do Betléma podívat se na to, co se tam stalo, jak nám Pán oznámil," (*Lk* 2,15) říkají pastýři po tom, co jim oznámili andělé. Je to překrásné poučení, kterého se nám dostává jednoduchým popisem. Na rozdíl od mnoha lidí, zamýšlejících dělat tisíc jiných věcí, stávají se pastýři prvními svědky podstatného, čili darované spásy. Ti nejpokornější a nejchudší umí přijmout událost Vtělení. Bohu, který nám jde vstříc v betlémském Dítěti, odpovídají pastýři tím, že se dají na cestu k Němu, na setkání lásky a s vděčným úžasem. Právě toto setkání Boha s Jeho dětmi díky Ježíši dává život našemu náboženství a vytváří jedinečnou krásu, která se zračí zejména ve vánočním betlému.

6. Do svých betlémů obvykle vkládáme mnoho symbolických figurek. Především žebráků a lidí, kteří neznají jiné bohatství než bohatství srdce. I oni jsou zcela nablízku Dítěti Ježíši, aniž by je někdo mohl vyhostit nebo odehnat od improvizované kolébky, s níž chudí vůbec nejsou v nesouladu. Chudí mají přímo privilegium tohoto tajemství, ba dokonce schopnost rozpoznat přítomnost Boha mezi námi.

Chuďasové a prosťáčci v betlémě připomínají, že Bůh se stává člověkem pro ty, kteří více vnímají potřebu Jeho lásky a dožadují se Jeho blízkosti. Ježíš „tichý a pokorný srdcem", (*Mt* 11,29) se narodil chudý a vedl jednoduchý život, aby nás naučil chápat to podstatné a žít z toho. Z betléma jasně vysvítá poselství, že se nesmíme nechat klamat bohatstvím a spoustou nabídek prchavého štěstí. Herodův palác je v pozadí, zavřený a hluchý k radostné zvěsti. Narozením v jesličkách Bůh zahajuje jedinou velikou revoluci, která dává naději a důstojnost vyděděným a marginalizovaným: revoluci lásky, revoluci něhy. Z jesliček Ježíš hlásá mírnou mocí výzvu dělit se s těmi posledními jako cestu k lidštějšímu a bratrštějšímu světu, z něhož není nikdo vyloučen ani odsunut na okraj.

Děti – ale také dospělí – často rádi přidávají do vánočního betléma jiné figurky, které s evangelním podáním zdánlivě nemají žádnou souvislost. A přece takováto představivost touží vyjádřit, že v tomto novém světě, který započal Ježíš, je prostor pro všechno, co je lidské, a pro každé stvoření. Od pastýře ke kováři, od pekaře k muzikantovi, od žen nesoucích džbány s vodou ke hrajícím si dětem... to všechno představuje každodenní svatost, radost dělat z mimořádných věcí ty každodenní, poněvadž Ježíš s námi sdílí Svůj božský život.

7. Postupně nás vánoční betlém přivádí k jeskyni, kde nacházíme figurky Marie a Josefa. Maria je maminka, která svoje dítě pozoruje a ukazuje těm, kdo přicházejí na návštěvu. Její soška umožňuje přemýšlet o velkém tajemství, do něhož byla tato dívka vtažena, když Bůh zaklepal na dveře jejího neposkvrněného srdce. Na andělovo zvěstování, žádající, aby se stala matkou Boží, odpovídá Maria plnou a totální poslušností. Její slova „jsem služebnice Páně: ať se mi stane podle tvého slova" (*Lk* 1,38) jsou pro nás všechny svědectvím, jak se vírou svěřit Boží vůli. Přitakáním se Maria stala matkou Božího Syna, čímž svoje panenství

neztratila, ba dokonce je Jím posvětila. Spatřujeme v ní Matku Boží, která si svého Syna nenechává jen pro sebe, nýbrž ode všech žádá, aby naslouchali Jeho slovu a uváděli ve skutek (srov. *Jan* 2,5).

Vedle Marie jako ochránce Dítěte i jeho matky, je svatý Josef. Obvykle je znázorňován s holí v ruce a někdy, jak drží lampu. Svatý Josef plní velice důležitou roli v Ježíšově a Mariině životě. Je opatrovníkem, který neúnavně chrání svoji rodinu. Když jej Bůh upozorní na ohrožení Herodem, neváhá se dát na cestu a emigrovat do Egypta (srov. *Mt* 2,13-15). A když nebezpečí pomine, přivede rodinu do Nazareta, kde bude prvním vychovatelem dítěte a jinocha Ježíše. Josef nesl v srdci velké tajemství, které obestíralo Ježíše a jeho snoubenku Marii, a jako spravedlivý muž se vždycky svěřoval Boží vůli, kterou také plnil.

8. Srdce betléma začne tlouci, když v den Narození Páně vložíme do jesliček figurku Dítěte Ježíše. Tak se prezentuje Bůh, totiž v dítěti, aby se nechal přijmout v naší náruči. Ve slabosti a křehkosti skrývá svoji moc, která všechno tvoří a přetváří. Zdá se to nemožné, ale přece je tomu tak: v Ježíši byl Bůh dítětem, a tímto stavem chtěl zjevit velikost Svojí lásky, která se projevuje úsměvem a natahováním rukou ke komukoli.

Narození dítěte budí radost a úžas, protože představuje velké tajemství života. Pohledem do očí mladých manželů před jejich právě narozeným dítětem chápeme city Marie a Josefa, kteří pohledem na Dítě Ježíše vnímali přítomnost Boha ve svém životě.

„Život se zjevil" (1 *Jan* 1,2) – takto shrnuje apoštol Jan tajemství Vtělení. Jesličky nám ukazují, umožňují dotknout se této jedinečné a mimořádné události, která změnila běh dějin a k níž se také vztahuje náš letopočet, před Kristem a po Kristu.

Způsob Božího jednání je téměř omračující, protože se jeví jako nemožné, že by se zřekl Svojí slávy, aby se stal člověkem jako my. Jaké překvapení vidět Boha, který přijímá naše způsoby: spí, pije mateřské mléko, pláče a hraje si jako všechny děti! Bůh jako vždycky vzrušuje, je nepředvídatelný, neustále mimo naše schémata. Proto nás jesličky, jež ukazují Boha tak, jak přišel na svět, vybízejí, abychom přemýšleli o svém životě napojeném na Boží život a stali se Jeho učedníky, chceme-li dosáhnout nejzazšího smyslu života.

9. Když se přibližuje slavnost Zjevení Páně, přidávají se do vánočních betlémů figurky tří králů. Tito mudrcové a bohatí vládci z Východu se na základě pozorování hvězdy vydali na cestu do Betléma, aby poznali Ježíše a přinesli svoje dary: zlato, kadidlo a myrhu. Také tyto dary mají alegorický význam: zlato ctí Ježíšovu královskou hodnost, kadidlo jeho božství a myrha jeho svaté lidství, které zakusí smrt a pohřeb.

Pohledem na tuto jesličkovou scénu jsme voláni k zamyšlení nad odpovědností, kterou má každý křesťan za šíření evangelia. Každý z nás se stává nositelem radostné zvěsti pro ty, s nimiž se setká, a dosvědčuje radost ze setkání

s Ježíšem a Jeho lásku konkrétními skutky milosrdenství.

Mudrcové učí, že je možné vyjít zdaleka a dojít až ke Kristu. Jsou to bohatí muži, moudří cizinci, žíznící po nekonečnu, kteří odcházejí na dlouhou a nebezpečnou cestu, která je přivede až do Betléma (srov. *Mt* 2,-12). Tváří v tvář Dítěti Králi jsou prostoupeni velikou radostí. Nepohorší se chudým prostředím, neváhají pokleknout a klanět se mu. Pochopí před ním, že Bůh se svrchovanou moudrostí řídí běh hvězd, jakož i chod dějin, sesazuje mocné a povyšuje ponížené. A po svém návratu do vlasti budou zajisté o tomto překvapivém setkání s Mesiášem vyprávět a otevřou tak mezi národy cestu evangeliu.

10. Před jesličkami se mysl ráda vrací do dětských let, kdy se dychtivě čekalo, až začne jejich strojení. Tyto vzpomínky nás vždycky přivádějí k novému uvědomění si velkého daru, který jsme dostali tím, že nám byla předána víra, a zároveň v nás budí povinnost a radost umožnit dětem a vnukům prožít tutéž zkušenost. Není důležité, jak se betlém vystrojí, může být stále tentýž nebo se každý rok měnit. Záleží na tom, že promlouvá do našeho života. Všude a jakoukoli formou vyprávějí jesličky o Boží lásce, o Bohu, který se stal děťátkem, aby nám řekl, jak blízko je každé lidské bytosti v jakékoli situaci, ve které se nachází.

Drazí bratři a sestry, jesličky jsou součástí něžného a náročného procesu předávání víry. Počínaje dětstvím a potom v každém životním období vychovávají k rozjímání o Ježíši, ke vnímání Boží lásky k nám, abychom cítili a věřili, že Bůh je s námi a my jsme s Ním, všichni jsme dcerami a syny díky onomu Dítěti, Božímu Synu a Panně Marii, a vnímali, že v tom spočívá štěstí. Ve škole svatého Františka otevřme srdce této jednoduché milosti a nechme, aby se z tohoto úžasu zrodila pokorná modlitba: naše „děkování" Bohu, který s námi chtěl sdílet všechno a nenechat nás nikdy samotné.

František
Greccio, poutní místo prvních jesliček,
1. prosince 2019, v sedmém roce mého pontifikátu.

Překlad: Milan Glaser, Radio Vaticana
Podle www.ofm.cz

Vánoční zvyky v našich krajích

Historie a význam dárků

Obyčej dávat dary „o svatých nocích" je známý od středověku. Vánoční dar pomáhal po celá staletí upevňovat vzájemné svazky. Lidé věřili, že prostřednictvím daru dávají část sebe sama. Jednalo se ovšem o dárky drobné, často vlastnoručně vyrobené, které s charakterem soudobé nadílky mají pramálo společného.

Dříve se např. dětem a mladým lidem nadělovala červená jablíčka (symbol zdraví, síly a dlouhověkosti), ořechy (slibující moudrost a zralost) či sladké perníčky (příslib radostí a slasti mládí). Mládenci a panny dostávali obvykle nějakou ozdobu. Dívky často náramky s tyrkysy nebo bílými perlami, které symbolizovaly jejich čistotu, poslušnost a povinnost k rodičům. Kde na to rodina měla, dostával chlapec nebo dívka zlatý nebo alespoň zlacený řetízek či náramek. Jeden ze zvyků vyžadoval dát každému dítěti, staršímu dvanácti let stříbrnou či zlatou minci. Pokud ji obdarovaný celý večer nepustil z dlaně, měl zajištěn bohatý život. Dospělí si s oblibou dávali láhve s vínem, sladkosti a kandované ovoce, protože ty slibovaly sladký život. Pokud někdo chtěl přát druhému slávu, štěstí a mnoho krásných chvil, poslal mu vonnou mast nebo voňavku...

Když na Štědrý večer zazní cinkot zvonku, všechny děti vědí, že Ježíšek je už vzhůru a přinesl jim ozdobený stromeček s dárky. Každé malé dítě u nás ví, že dárky pod vánoční stromeček naděluje Ježíšek. Třebaže ho nikdo nikdy ve skutečnosti neviděl, je našim srdcím blízký.

Ježíšek - Boží Jezulátko, štědré především k dětem, je bezesporu českou doménou. Neboť ve světě rozdávají vánoční dárky převážně staří, fousatí dědečkové. Symbolika českého Ježíška bezprostředně souvisí s tradicí betlémů, které sehrávaly v interiéru světnice velkou roli. Poprvé se u nás objevily v 16. století. Děti si logicky Ježíška připodobňovaly k Jezulátku v jesličkách, které plní jejich tajná přání.

Tradice vánočních ozdob

Stromeček lidé zdobili jednoduše - červenými jablíčky, medovým pečivem, ořechy či pozlacenými ořechovými skořápkami, perníčky, cukrovím, sušenými švestkami a podobně.

Hojně využívali i jim dostupný materiál – slámu, šišky, papír, hobliny, trnkové větévky. Postupně přidávali barevné papírové řetězy slepované kváskem, obrázky s namalovanými vánočními motivy. Vyloženě papírové ozdoby používaly jen v Podkrkonoší.

Sněhové figurální cukroví se pro změnu peklo jen v Praze v cukrářské dílně Josefa Reimanna na Linhartském plácku.

Díky námětu papírových ozdob vznikly u nás první skleněné koule koncem šedesátých let 19. století v podkrkonošských sklárnách. Na Valašsku se např. počátky výroby vánočních ozdob datují po roce 1921, kdy zde vznikaly malé firmy, zabývající se výrobou dřevěných ozdob. S postupem času přešly na užívání skla.

Vánoční vůně

Tři králové, Kašpar, Melichar a Baltazar, přinesli malému Ježíškovi do Betléma vzácné dary: zůato, kadidlo a myrhu.

Myrha a kadidlo se odnepaměti používaly nejen k provonění chrámů a kostelů, ale i příbytků vznešených králů a boháčů. Na rozžhavené dřevěné uhlí se dávaly kousky ztuhlé pryskyřice, které při tavení vydávaly příjemně vonící dým. Zvyk vykuřovat chrámy se rozšířil po celém světě a nevyhnul se ani českým zemím. Od těchto klasických vykuřovadel pak byl jen krůček k výrobě frantíšků, purpury a vonných tyčinek provoňujících příbytky prostých smrtelníků ve svátečním vánočním období. Kadidlo i myrha byly totiž velmi drahé a zejména chudí lidé si je nemohli dovolit. Proto je nahrazovali smolou a jehličím, které pálili přímo na okraji plotny.

Kadidlo

Zdrojem vonného kadidla je především kadidlovník pravý. Jeho vlastí je Arábie a východní Afrika. Nejlepší kadidlo je ze Somálska. Kadidlovník pravý a další poddruhy pryskyřníkovitých rostlin, které mají podobnou příjemnou vůni, můžeme vidět u nás pouze ve sbírkách skleníkových rostlin a arboret. Vyžadují velmi vzdušný teplý skleník a lehký půdní substrát.

Kromě kadidlovníku pravého poskytuje kadidlo i kadidlovník Freerův a kadidlovník pilovitý. Černé, takzvané židovské kadidlo, se získává ze sturače obecného, který roste ve Středomoří. Sturač obecný je malý stromek nebo větší keř rostoucí na skalách. Má plstnaté lístky a bílé vonné květy v malých hroznech. Poraněním větví vytéká z rostliny na vzduchu tuhnoucí červenožlutá pryskyřice, která voní příjemně po vanilce. Ta je součástí naší purpury a františků, které o Vánocích voní v našich obydlích.

Myrha vonná

Proslulá myrha, o níž se zmiňuje Bible, pochází z myrhovníku pravého, který roste planě na západním pobřeží Arábie a ve východní Africe. Dorůstá v trnité keře se silnými kmínky a vzdáleně připomíná naši trnku. Má drobné trojčetné lístky, na okrajích pilovité, květy vyrůstají v úžlabí listů. Po poranění kůry vytéká na vzduchu tuhnoucí olejovitá, poloprůsvitná, světle hnědá pryskyřice s terpentýnovou vůní, která má hořce kořennou chuť. Od starověku byla myrha velmi oblíbená v lékařství. Používala se pro povzbuzení chuti k jídlu a trávení, proti zahleňování při vleklých bronchitidách, na kloktání při zánětech mandlí, proti vředům, na vonné pomády na vlasy a brilantiny. Pálila se v chrámech a světských obydlích. Myrhová pryskyřice se spolu s jinými vonnými pryskyřicemi používá do různých kadidlových směsí.

Vonný františek

„František je označení pro malý kužel z páleného dřevěného lipového uhlí, ke kterému se přidává kadidlo a hořícímu františku dodává typickou vůni. Tradice pálení vonných fanišků pochází z česko-německého pohraničí (Krušné Hory) a je stará asi 300 let.

Purpura

Purpura neodmyslitelně patří ke staročeským vánočním tradicím. Pálení purpury však pochází ze zvyků starých Keltů, kdy v čase slavností zimního slunovratu pálili na otevřeném ohni jehličí. Původní purpura představovala směs kadidla a vonných rozdrcených dřevin. Dnes se vyrábí purpura z aromatických bylinek a koření.

Jalovec a vůně jehličí

Vůně čerstvého jehličí a pryskyřice jehličnanů je velmi příjemná. V chudších rodinách se větrovky jehličnanů dávaly na rozpálená kamna, aby provoněly byt lesní vůní. K tomu účelu byl využíván především jalovec, hlavně jeho plody. Z plodů se získávaly také silice pro výrobu kořalky borovičky, tedy jalovcové.

Rostlina jménem Vánoční hvězda

Tato rostlina pochází z Mexika a Střední Ameriky.

Je známá pro své červené a zelené listy, díky kterým je spojována s vánoční výzdobou. Její druhé známé jméno, ***poinsettia***, má původ v příjmení prvního velvyslance USA v Mexiku Joela Robertse Poinsetta, jenž rostlinu přivezl do Spojených států roku 1825.

Vánoční hvězda je keřík či stromek dosahující většinou výšky 0,6 až 4 m. Rostlina mívá tmavozelené listy, jež dosahují délky 7 - 16 cm. Červeně zbarvené horní listové růžice, mohou mít však i jinou barvu například oranžovou, světle zelenou, smetanovou, růžovou, bílou či mramorovou. Právě kvůli barvě často zaměňovány za okvětní lístky, ale ve skutečnosti jsou to pravé listy. Barvy na vrchních listech se tvoří díky tomu, že jde o rostlinu krátkodenní, což znamená, že pro změnu barvy vyžaduje tmu (alespoň 12 hodin vcelku po alespoň 5 dní v řadě). Zároveň však rostlina potřebuje pro dosažení jasné barvy dostatek světla. V Mexiku odkud

rostlina pochází, roste divoce v listnatých pralesech v mírných výškách.

Aztékové ji používali k výrobě červeného barviva a jako antipyretikum. V současné době je v Mexiku a Guatemale známá jako Noche Buena, tedy Štědrý den.

Její spojení s Vánoci má kořeny v Mexiku 16. století, kde pověst vypráví o mladé dívce, jež byla příliš chudá na to, aby mohla Ježíšovi dát dárek na oslavu jeho narození. Příběh vypráví, že dítěti anděl poradil natrhat obyčejný plevel z okraje cesty a položit je před kostelní oltář. Z plevelu vyrašily karmínové "květy" a staly se krásnými poinsettiemi.

Tvar z listů této rostliny prý symbolizuje betlémskou hvězdu, a její červená barva představuje krev jako oběť ukřižování.

Historie betlémů

Jak jste se již dočetli na druhé stránce dnešních Hlasů národa, první živý betlém vytvořil sv. František z Assisi už v roce 1223. V jeskyni nedaleko obce Greccio v Itálii nechal umístit jesle vystlané senem. K nim postavil osla a vola a pak se zde sloužila štědrovečerní mše svatá za přítomnosti vesničanů. Scéna se natolik zalíbila, že byla napodobována v řadě italských klášterů a nakonec po celém světě.

První kostelní jesličky u nás byly vystaveny o Vánocích roku 1562 v kostele svatého Klimenta na Starém Městě pražském. Stavění jesliček se pak rychle šířilo i v okolí Prahy.

Po roce 1780 bylo vystavování jesliček v kostelích označováno za nedůstojné, protože věřící, především mládež, věnovali obvykle více pozornosti vlastnímu betlému než církevnímu obřadu. Proto byly z chrámových prostor odsunuty do postranních kaplí.

Kostelní betlémy byly zpravidla vyráběny profesionálními mistry. Postavy oblékali do drahých látek, nechyběl ani bohatý doprovod služebnictva. Celá betlémská scenerie byla většinou zasazena do fantastické biblické krajiny.

Biblický příběh prosté ženy Panny Marie s děťátkem byl lidem velmi blízký, a tak vymýšleli, jak ubohé ženě s nemluvnětem pomoci. Pod rukama prostých řemeslníků, někdy i samouků, začaly vznikat nové, lidové betlémy. Ty už bývaly umístěny do české krajiny a stavení se podobala venkovským chaloupkám a městským domům. Postavičky vyjadřovaly snahu pomoci bezbrannému dítěti a vedle darů králů přinášeli dítěti vše potřebné k životu i prostí lidé.

Obliba stavění jesliček byla tak velká, že vznikaly celé dílny, kde se betlémy vyráběly. Vyřezávané betlémy z lipového dřeva byly poměrně drahé a mnozí si nemohli jejich nákup dovolit. Vzhledem k značné poptávce a také snaze zlevnit výrobu se začaly betlémy lisovat do forem z papírové masy, sádrové hmoty, hlínky, těsta nebo vosku. Usušené figurky se pak barvily. Místy se vyráběly betlémy keramické.

Na konci 19. století byly trhy u nás, ale i jinde v Evropě, doslova zavaleny sériově vyráběnými figurkami v několika velikostech. V tu dobu se k nám začaly dovážet z Drážďan a Innsbrucku vystřihovací betlémy. Byly skladné a lehce sestavitelné. Za krátký čas vystřihovací betlémy malovali i naši autoři.

Na českomoravské vysočině v okolí Třebíče vznikla krásná tradice domácích malovaných betlémů, které vytvářely celé generace místních rodin. Často lidé vystěhovali celou světnici a do ní umístili velký betlém. V adventu se stavěla krajina, skály a hrady vše vyzdobené čerstvým zeleným mechem s jedinými figurkami Panny Marie a sv. Josefa jdoucího do Betléma. Vánoční sestava byla tvořena Svatou rodinou, anděly a pastýři a potom spoustou „darovníků," přinášejících Ježíškovi nejrůznější dárky. Po Novém roce se celý betlém přestavěl a nastoupila sestava „Tříkrálová" kdy ke svaté chýši s Ježíškem, Pannou Marií a sv. Josefem přicházejí mudrci – tři králové a bohatým doprovodem koňů, velbloudů i slonů a dlouhými řadami služebnictva exotického vzhledu. Betlémy se vystavovaly až do Hromnic - 2.února.

I za totalitní doby komunisté v naší vlasti tolerovali lidové domácí betlémy a zájem lidí byl veliký. Populární byly Pražské jesličky na sněhu z bílé vaty, Ladův nebo Alšův betlém, či jesličky Květové. Po pádu totality pak trh zaplavily vejrůznější betlémy tištěné na vystřihování i nejrůznější figurální. Lidé si jesličky začínají také zhotovovat sami, některé dílny je vyrábějí profesionálně. Objevují se betlémy vyrobené z vizovického pečiva, šustí, slámy, keramiky nebo moduritu. Řada lidí betlémy začala sbírat a ti jsou také často tvůrci nových jesliček. Populární jsou výstavy betlémů na mnoha místech naší staré vlasti.

VÁNOČNÍ BOHOSLUŽBY

v České katolické misii sv. Cyrila a Metoděje

9415 Rochester Avenue, Brookfield, Illinois 60513

Půlnoční mše svatá

Na Štědrý večer v neděli 24. prosince 2023
9.00 pm ZPÍVAJÍ SE ČESKÉ KOLEDY
10.00 pm ČESKÁ PŮLNOČNÍ MŠE SVATÁ

O slavnosti Kristova narození

V pondělí 25. prosince 2023
10.30 am SLAVNOSTNÍ MŠE SVATÁ

Na Svatou rodinu

V neděli 31. prosince
10.30 am MŠE SVATÁ
Večer Silvestrovské posezení v klubu misie
od 11.00 do 12.00 hod. večer NOČNÍ ADORACE

Na Nový rok

V pondělí 1. ledna 2024 – Matky Boží Panny Marie
10.30 am MŠE SVATÁ

Na Tři Krále

V neděli 7. ledna 2024
10.30 am MŠE SVATÁ
Po mši svaté oběd a tříkrálové odpoledne v klubu misie

Příležitost ke svaté zpovědi vždy hodinu před mší svatou.
K svatému přijímání může přistoupit jen ten, kdo se očistil od hříchů.

Bližší informace podá:
Mons. Dušan Hladík, český misionář Telefon: (708) 255 - 5117 Mobil: (708) 533 – 1050

Veselé Vánoce a šťastný nový rok 2024
Merry Christmas and happy New Year 2024

CCU life
CZECH CATHOLIC UNION

Česká Katolická Jednota

Fraternal Life Insurance - Since 1879
Insurance & Annuity Products
5349 Dolloff Road
Cleveland, Ohio 44127
(216) 341-0444
www.czechccu.org

přeje
Zdeněk Nerada s rodinou

We wish a very Blessed Christmas and Happy New Year to all our friends
Všem našim přátelům přejeme milostiplné svátky Kristova narození a šťastný nový rok 2024

Marik Baken

Funeral Services Ltd.
Barbara Marik Baken
In association with
Conboy's Westchester Funeral Home
10501 W. Cermak Rd., Westchester, IL 60154
Direct Line: (773) 910 – 3400
Chapel: (708) 562 – 5900
e-mail: marikbaken@sbcglobal.net

Požehnané prožití svátků vánočních a radostný a úspěšný nový rok 2024 všem krajanům po celém světě

přeje a vyprošuje
od Pacifiku z Kanady
Čech jazykem a Moravan srdcem

Jan Novotný

Požehnané Vianoce
a šťastný nový rok 2024
Vám praje

Tatraship

Medzinárodná preprava

S našou neobmedzenou prepravnou kapacitou ponúkame všetky druhy námornej nákladnej dopravy a súvisiace služby.

- Zasielaní malých balíkov letecky a loďou.
- Objemné náklady, kontajnery na sťahovanie.
- Preprava motorových vozidiel a ďalšie služby.

Adresa
7250 W 90th Street
Bridgeview, IL 60455
Illinois, USA

Telefon: **708 576 8834**

Email: **info@tatraship.com**

Viac informácií na: **www.tatraship.com**

Veľa zdravia a šťastia
v novom roku Vám želá

www.Dr.Simkovic.com
Northwest Dental Center
Doctor of Dental Surgery
Oleg M. Simkovic

Implant Surgery, General Dentistry,
& Oral Care
Mluvíme česky a slovensky
33 let praxe

740 Northwest Highway
Fox River Grove, IL 60021
Ph (847) 639-9300
Nwdental@att.net

CENTRO
VELEHRAD

Český dům pro poutníky v Římě

Vás srdečně zve
v novém roce 2024
k návštěvě Věčného města
a k setkání se
Svatým otcem Františkem.

Přejeme Vám i Vašim rodinám
radostné Vánoce a
u jesliček Kristových
v bazilice Panny Marie sněžné
Vám vyprošujeme Boží pomoc
a požehnání pro celý příští rok.

P. Roman Czudek, předseda
P. Damián Škoda, duchovní správce
a sestry SSJ Jana, Markéta, Lucie a Jiřina

V opraveném poutním domě nabízíme ubytování a další služby pro jednotlivce a skupiny poutníků. Dům se nachází 10 minut pěšky od Vatikánu, autobusové a vlakové spojení je po celém Římě. Cena za osobu a noc se snídaní je od 40 €,

Via delle Fornaci, 200, 00165 Roma, Italia
Tel: + 39 06 636 256 nebo + 420 577 440 070
www.velehrad.it

Vděčná vzpomínka

7. prosince 2023 si připomeneme dvacáté třetí výročí úmrtí našeho milého duchovního Otce

Rev. Maura Ladislava Poučka OSB

Narodil se 21. listopadu 1920
ve Velké Lečici u Příbrami v Čechách.
Vstoupil do benediktinského řádu, kde v arciopatství
sv. Vojtěcha a sv. Markéty v Praze - Břevnově
30. srpna 1941 složil řeholní sliby.
Teologii studoval na Karlově Univerzitě v Praze a od roku
1946 v Belgii, kde byl 1. srpna 1948 vysvěcen na kněze.
9 roků působil jako misionář a učitel katolických škol
v Belgickém Kongu v Africe.
Od roku 1965 působil v Chicagu v USA, kde se zapojil
nejprve do práce benediktinů v Lisle, posléze pracoval
především pro naše krajany ve farnosti sv. Prokopa v Chicagu
a nakonec ve farnosti Panny Marie Svatohorské v Ciceru.
Ve svém kněžském poslání byl vyhledáván
jako výborný zpovědník.
Spolu s Otcem Vojtěchem Vítem OSB se významnou
měrou podílel na vydávání krajanských novin Hlas národa
jako redaktor a korektor.
Na věčnost byl Pánem života a smrti povolán
po těžké nemoci 7. prosince 2000.
Odpočívá na klášterním hřbitově opatství sv. Prokopa v Lisle.

Vzpomínkovou mši svatou budeme za něho obětovat v kostele České misie v Brookfieldu ve středu 6. prosince 2023 v 10.00 dopoledne.

Děkujeme všem, kdo si na něho v modlitbě vzpomenou s námi.

Mons. Dušan Hladík
a přátelé z České misie v Chicagu

Bolestná vzpomínka

S bolestí v srdci vzpomínáme, že před třinácti roky 21. prosince odešel na věčnost náš milovaný manžel, tatínek a přítel, pan

MUDr. Jiří Podzamský

Narodil se 14. října 1923 v Kopanicích na Slovensku.
Lékařskou fakultu dokončil na Karlově Univerzitě v Praze.
Po roce 1948 odešel do exilu a v roce 1954 se dostal do USA. Byl vedoucím lékařem v MacNeal Hospital v Berwynu, později vykonával soukromou praxi. Byl člověkem šlechetného srdce, pomáhal potřebným a nemajetné léčil zdarma.
Zemřel po těžké nemoci 21. prosince 2010 ve věku 87 let.
Odpočívá na hřbitově Woodlawn ve Forest Park, IL.

Mši svatou za něho budeme obětovat v sobotu 16. prosince 2023 v 6.30 večer v kostele České misie v Brookfieldu

Děkujeme všem, kdo mu s námi věnují chvíli tiché vzpomínky v modlitbě.

Jiřina Podzamský, manželka
Miara a Georgina Podzamský, dcery v USA
Yvonnka Čarnecká, dcera s rodinou na Slovensku
a ostatní příbuzní v USA, na Slovensku a v České republice

Vzpomínka na zemřelé

V čase vánočním vzpomínáme na naše milé rodiče a prarodiče, které Bůh povolal na věčnost

Karla Tomečka

Narodil se 18. prosince 1927
Zemřel 16. prosince 2018

Boženu Tomečkovu

Narodila se 22. prosince 1931
Zemřela 27. prosince 2018

Mši svatou za ně a zemřelou Alenu Rasochovu budeme obětovat v neděli 17. prosince 2023 v 10.30 dopoledne v kostele České misie v Brookfieldu

Děkujeme všem, kdo si na ně vzpomenete v modlitbě spolu s námi.

Karel Tomeček, syn
Rudolf Rasocha, zeť
Monika a Simona, vnučky s rodinami
a ostatní příbuzní a přátelé

Upřímná vzpomínka

Letošního 26. prosince 2023 si připomeneme patnácté výročí odchodu na věčnost našeho milovaného tatínka a dědečka, pana

Cyrila Příkazského

Narodil se 22. října 1917 v Lužících u Hodonína. V době hospodářské krize se celá jejich rodina v roce 1933 vystěhovala do Argentiny. Zde se v roce 1949 oženil s Blankou, se kterou prožili 59 let šťastného manželského života. V Argentině se jim narodili synové Cyril, Josef a Václav. Cyril Příkazský se také angažoval v mnoha krajanských spolcích v Argentině a organizoval ochot-nická divadla. Byl činný v Československém Orlu. Na pozvání Orlů v roce 1961 přesídlil se svou rodinou z Argentiny do Chicaga. Pracoval zde jako soustružník v továrně a narodila se jim zde dcera Marie a syn Ludvík. V roce 1975 byl zvolen za starostu Chicagské jednoty Orla župy Svatováclavské a tuto funkci vykonával až do své smrti. Mimo to byl aktivním členem mnoha krajanských organizací v Chicagu, angažoval se ve Sdružení československých exulantů, v Národním svazu českých katolíků, v Ústředně moravských spolků a mnoha dalších organizacích. Dlouhá léta byl členem výboru pro organizaci Československého reprezentačního plesu, nacvičoval a režíroval česká ochotnická divadla, účinkoval v pěveckých sborech, pracoval ve fotbalovém klubu Sparta A.B.A. Chicago, organizoval mnohé zábavy, pikniky a jiné akce. Byl hluboce věřícím katolíkem, ve víře vedl celou svou rodinu, pravidelně navštěvoval naše české bohoslužby a naplno se angažoval v činnosti České misie v Chicagu. Na věčnost byl povolán na svátek sv. Štěpána 26. prosince 2008. Odpočívá na hřbitově Panny Marie Královny nebe v Hillside, IL.

Mši svatou za něho i jeho zesnulou manželku Blanku budeme obětovat v neděli 24. prosince 2023 v 10.30 dopoledne v kostele České misie v Brookfieldu.

Děkujeme všem, kteří si na naše zemřelé vzpomenou v modlitbě s námi

rodina Příkazských

Vroucí vzpomínka

na naše milé rodiče a prarodiče

Františka a Marii Minaříkovy

František Minařík se narodil 11. října 1918 v Kelnikách na Moravě.
Marie Minaříková, rozená Světinská, se narodila 13. prosince 1924 v Dolním Němčí.
V roce 1943 spolu uzavřeli manželský sňatek.
Po komunistickém puči v únoru 1948 odešli i s dcerou Mařenkou přes Rakousko a Západní Německo do USA, kam se dostali v roce 1952.
Žili nejprve v New Yorku později přesídlili do Chicaga, kde se jim narodila druhá dcera Anička.
Nejprve v Chicagu a později v Ciceru měli známé pekařství.
Obětavě po celý život pomáhali našim exulantům a všem potřebným lidem v jakékoli nouzi.
Aktivně pracovali v mnoha krajanských organizacích, především ve Sdružení československých exulantů v Chicagu, v Ústředně Moravských Spolků, v Československém Orlu v exilu a mnoha dalších. Byli též štědrými podporovateli katolické církve a českých farností v oblasti Chicaga.
František Minařík byl povolán na věčnost 26. března 1998
Marie Minaříková zemřela 7. ledna 2011
Oba jsou pochováni v mauzoleu hřbitova Panny Marie Královny nebe v Hillside.

Vzpomínkovou mši svatou za Františka Minařík a jeho manželku Marii Minaříkovu a její bratry Fr. Ludvíka Světinského a Josefa Světinského a rodiče Světinských budeme obětovat v neděli 7. dubna 2024 v 10.30 dopoledne v kostele České misie v Brookfieldu

Děkujeme všem, kteří si na naše drahé zesnulé vzpomenou v modlitbě spolu s námi.

Marie Dolson, dcera
s manželem Richardem
Anna Minaříková - Vukson
s manželem Michaelem
Colin Kortanek, vnuk s manželkou Jessikou
Justin Kortanek, vnuk s manželkou Kathií
Sofia a Emma Kortanek, pravnoučata

Přejeme Vám veselé Vánoce a šťastný celý rok 2024

Advokátní kancelář H&P Laws s.r.o.
Právní a realitní služby na území České republiky

JUDr. Jaroslav Horký
Sokolovská 6/85,
18600 Praha - Karlín
Tel. +420221719041,
Fax. +420221719059
Mob. +420602205400
jhorky@ak-hp.cz
www.ak-hp.cz

HLASY NÁRODA

Máte již zaplaceno předplatné na rok 2024?

Vpravo nahoře na nálepce s Vaší adresou je měsíc a rok, kdy Vám předplatné končí

USA na rok – odběr v kostele: 30.00 USD
USA na rok – poštou 1.třída:
30.00 + 20.00 poštovné = 50.00 USD
Kanada na rok letecky:
30.00 + 35.00 poštovné = 65.00 USD
(prosíme z Kanady posílejte šeky v US dolarech)
Ostatní cizina na rok letecky:
30.00 + 60.00 poštovné = 90.00 USD
Šeky pište pouze na: **Czech Mission**
Naše adresa:
Czech Mission
9415 Rochester Ave.
Brookfield, IL 60513
Tel.: (708) 255 - 5117 Mobil: (708) 533-1050

Doporučte Hlasy národa svým známým!

Česká misie Vás srdečně zve na

TŘÍKRÁLOVÉ ODPOLEDNE

v Klubu České misie

9415 Rochester Ave. Brookfield, IL 60513

v neděli 7. ledna 2024
od 12.00 v poledne oběd
od 1.30 odpoledne program

K poslechu, zpěvu i tanci zahrají vánoční koledy, populární melodie a lidové písně

Cimbálová muzika, skupina Borůvky a další hosté

Budou připravena výborná česká jídla, domácí pečivo, točené plzeňské pivo a nápoje všeho druhu.

Vstupné dobrovolné.

Informace Mons. Dušan Hladík:

Telefon: (708) 255 - 5117
Mobil: (708) 533 – 1050

Krvavý dub nebo Ježíškova jedle?

O vánočním stromku se vypráví řada legend. Tato je jedna z nich.

Jednoho temného a sychravého vánočního podvečera se přibližně před dvanácti sty lety Winfred Anglický (který se později proslavil pod jménem Bonifác) odvážně vypravil do lesů v severním Německu. Dorazil až na rozlehlou planinu, na níž hořel velký oheň. Plameny šlehaly vysoko do nebe a jiskry létaly všude kolem. Okolo ohně se shromáždil kmen, který uctíval přírodní živly a přinášel jim lidské oběti. Všichni tiše sledovali starého velekněze Hunrada. Ten se pomalu blížil k velkému dubu, k němuž byl připoután vyděšený chlapec, který se měl stát obětí skandinávskému bohu Thorovi.

Winfred rychle oběhl shromážděný dav a postavil se přímo před velekněze. Starý Hunrad právě pozvedl obětní palici z černého kamene a ze všech sil jí zatočil ve vzduchu. Zlomek okamžiku předtím, než palice dopadla na chlapcovu hlavu se světlými vlasy, se Winfred Anglický vrhl dopředu a svou mohutnou holí ji vyrazil starci z ruky.

Planinou se rozlehly výkřiky údivu, když Winfred vyděšeného chlapce odvázal od stromu a vrátil mu svobodu. Chlapec se rozběhl k matce. Poté Winfred promluvil ke shromážděným lidem a tvář mu přitom zářila, jako by ani nebyl člověk, ale anděl: "Muži ze severních kmenů a synové lesa, dnes večer nebude prolita krev. Této noci se totiž narodil Kristus, Spasitel všech lidí, ten, který je větší než vaši staří bohové Thor a Odin, který je láskyplnější a krásnější než Baldur a Freia. Od Kristova příchodu je konec s lidskými oběťmi.

Oběti u Krvavého dubu už víckrát neposkvrní vaši zemi. Já ho ve jménu našeho Pána zničím!"

Před ohromenými pohledy příslušníků krutého kmene Winfred vytáhl dřevěný křížek a rozmáchl se jím proti obrovskému stromu. Jako by byl tažen neviditelnou silou se v té chvíli Krvavý dub vyvrátil z kořenů. Při dopadu na zem se kmen se zaskřípěním rozštípl vedví. Za ním však zůstala stát mladá jedle s větvemi mířícími k nebi.

"Tento strom, který nikdy neopadává, se ode dneška stane vaším posvátným stromem," prohlásil Winfred směrem k mužům a ženám, jichž se zmocnila uctivá bázeň. "Je symbolem věčného života, protože je stále zelený. Kolem něj se tedy shromažďujte a oslavujte, nikoli však krvavými činy, nýbrž projevy lásky a dobroty."

Potom jim Winfred vyprávěl o Ježíškově narození v Betlémě a darech lásky a milosrdenství, které Kristus přinesl celému světu. Všichni mu naslouchali se zbožnou úctou. Strom pak nazvali "Ježíškovou jedlí" a na větve jí rozvěsili dárky. Zatímco strom tiše zářil ve světle měsíce a hvězd, lidé děkovali zpěvem za narození betlémského dítěte.

Stéblo slámy

Proč Ježíš přišel jako dítě.

Pastýři se vraceli z Betléma, kde se poklonili Ježíškovi narozenému v chlévě. Nesli mu náruče darů a teď se vraceli s prázdnýma rukama.

Kromě jednoho z nich, mladičkého pastýře, téměř ještě chlapce. Ten si z betlémského chléva přece jen něco odnesl. Celou cestu tu věc pevně svíral v dlani. Ostatní by si toho ani nevšimli, kdyby se kdosi nezeptal: "Co to máš v ruce?"

"Stéblo slámy," odpověděl mladík. "Vzal jsem si ho z jesliček, ve kterých leželo to dítě." "Stéblo slámy," ušklíbali se ostatní. "Takové smetí! Zahoď to!" Mladý pastýř rozhodně zavrtěl hlavou. "Kdepak," namítl, „já si ho schovám. Pro mě je to znamení, připomíná mi malého Ježíška. Pokaždé, když ho vezmu do ruky, vzpomenu si na něj i na to, co o něm řekli andělé."

Druhý den si pastýři mladíka znovu začali dobírat: "Co jsi udělal s tím stéblem?" Mladík jim ho ukázal. "Pořád ho nosím u sebe." "Zahoď to, k ničemu ti není." "Ne. Má velkou cenu. Ležel na ní Boží Syn." "A co má být? Důležitý je přece Boží Syn, a ne kus slámy."

"Mýlíte se. Velkou cenu má i ta sláma. Na čem jiném by ležel, když je tak chudý? Boží Syn potřeboval trochu slámy. To mě poučilo, že Bůh potřebuje i obyčejné lidi a věci. Potřebuje nás, kteří nemáme velkou cenu, kteří toho moc nevíme." Stéblo jako by mělo pro toho pastýře čím dál větší význam. Na pastvě ho často držel v ruce, vzpomínal na slova andělů a byl šťastný, že má Bůh tolik rád lidi, že se stal stejně malým jako oni.

Pak mu však jeden z jeho druhů vytrhl stéblo z ruky a rozhořčeně vykřikl: "Dej už s tím zatraceným stéblem pokoj! Bolí nás z těch hloupostí hlava!" Stéblo vztekle zmačkal a zahodil.

Mladík klidně vstal, zvedl stéblo ze země a opatrně narovnal. "Vidíš, zůstalo stejné jako předtím. Pořád je to stéblo slámy. Ani tvůj vztek s ním nic nezmohl. Jistě, zničit stéblo slámy je snadné.

Ale přemýšlel jsi už někdy o tom, proč nám Bůh seslal malé dítě, když potřebujeme silného zachránce a vojevůdce? Jednou vyroste, bude z něho muž a nic ho neporazí. I přes lidskou zlobu zůstane tím, čím je - Spasitelem, kterého nám seslal Bůh." Mladý pastýř se usmál a se zářícím pohledem pokračoval: "Boží láska se totiž nedá zničit a zahodit. I když se zdá křehká a slabá jako stéblo slámy."

Z knihy Bruna Ferrera:
Vánoční příběhy pro potěchu duše. Vydal Portál, Praha

In memoriam Christiana Klímy

Christian Josef Klíma

* 25. prosince 1939 v Drážďanech, Německo
† 9. listopadu 2023 v Brookfieldu, Illinois, U.S.A.

Na Kristovo Narození 25. prosince 1939 se v Drážďanech v prvním roce druhé světové války narodil mladinké svobodné matce Hermíně z Prunéřova u Kadaně malý Christfried, jehož biologický otec byl nucen narukovat do boje ještě předtím, než si maminku stihl vzít. Ve válce však padl. „Maminka byla sudetská Němka a za Hitlera musela jít do Drážďan pracovat."

Nedlouho poté se maminka vdala za Mnichovana Vogelsanga, který boje druhé světové války též nepřežil. Po nevlastním tatínkovi si však malý Christfried (což znamená „Kristův mír, pokoj") odnášel příjmení Vogelsang (což je poetické jméno plné zpěvu ptáků).

Na druhou světovou válku měl malý chlapec pár vzpomínek. Tou snad nejstarší, avšak intenzivní, bylo dle jeho slov bombardování Drážďan. „Jestli mi to věříte, já si pamatuju, že jsem byl v kočárku a byly přede mnou záclony. Pamatuju si, že lidi mě stáhli do sklepa. A báli se, protože se to bombardovalo." V době pro Drážďany nejhorší však již byla maminka se synkem zpět ve svém rodném Prunéřově, kde pracovala v Englově zahradnictví, zatímco dědeček měl práci v tamním průmyslovém podniku (cukrovaru a pivovaru). „Oni nebyli bohatí."

Stejně jako mnohé další rodiny, které byly v českém pohraničí usazené dlouhodobě, o možnost obývat svůj rodný kraj rodinní příslušníci Christfrieda po válce přišli. Na základě Benešových dekretů měli být vystěhováni. Maminka ještě chvíli pracovala v zahradnictví, „které převzal nějaký národní správce, jmenoval se Josef Štefan." Christfried, který začal chodit do školy německé, pokračoval chvíli ještě ve škole české. „Ale nebyl jsem tam dlouho, protože jsme byli vystěhovaní." Kraj svého dětství již nikdy nespatřil.

„Vystěhovali sudetské Němce. Sbírali a vystěhovali je. My jsme do sběrného tábora nepřišli, ale přišli jsme hned do transportu." Stejně jako dalších tehdejších dva a čtvrt milionu vysídlenců přišla rodina o původní domov. „Já si pamatuju rok devatenáct set čtyřicet devět v německém uprchlickém táboru." V táboře v Ludwigsburgu, kam směřovaly kroky též vystěhovalců z politických důvodů po roce 1948, chodil Christfried i do české školy. „Učil mě tam ňáký pan Párta."

„Pak se rozhodli že jako sudetští Němci nemáme být v mírotáborech. Přeložili nás do německého uprchlického tábora. Tam jsem chodil do německé školy. Dostali jsme byt na nějaký vesničce, tak jsem šel do normální školy, to byla taková jednotřídka, protože to bylo na venkově."

V Německu došlo také k osudovému setkání s panem Františkem Klímou, který již náležel k následné politicky motivované vlně emigrace z Československa. „On utekl od komunistů. Byl zavřený za Němců. A pravděpodobně, kdyby neutekl, tak by ho zavřeli zase komunisti."

„Tenkrát se nemohli někde v Německu uchytit. Lidi emigrovali do různých zemí, do Anglie, do Francie, do Jižní Ameriky, do Ameriky. Ale nejoblíbenější, nejjasnější, největší, nejpopulárnější cíl byla Amerika. Ale Amerika měla jisté kvóty, že ne každého pustili. A pan Klíma se do té Ameriky dostal. A potom to nějak zařídil, abychom my přijeli za ním." Stalo se tak díky sponzorovi, který byl farmářem ve Vermontu. Díky korespondenci s krajany z Chicaga, kteří pěli ódy na pracovní možnosti a jejich ohodnocení, skončila tříčlenná rodina nakonec v Chicagu.

„Starý pan Klíma," který byl zván k práci na Českém národním hřbitově, šel pracovat nejprve do velkého závodu. „Většina lidí pracovala v nějaké továrně. On pracoval v nějaké papírně, která vyráběla kartony na balení, a maminka pracovala v továrně, která vyráběla lednice." Posléze si však hodně emigrantů zakládalo vlastní živnosti. „Pan Delin začal dělat zahrádky a tatínek začal dělat pro něj. Později se osamostatnil a taky to dělal. A to byla naše živnost."

Při přijímání amerického občanství využil Christfried možnosti změny jména. Krom příjmení Klíma po nevlastním tatínkovi se stal Christianem. Jako prostřední jméno si vzal Josef. Sám byl „trošku Němcem, trošku Čechem a trošku Američanem" – nekladl však na rozdíly důraz.

S úsměvem vzpomínal na své začátky, jak německy mluvícího chlapce řeholní sestra, která je učila a trochu německy mluvila, nepustila první den ze školy domů až do chvíle, než se s pomocí spolužáka naučil anglický Otčenáš.

Vzdělání získával v angličtině i češtině. Doma se mluvilo česky (avšak maminka mluvila spíše „německou češtinou", jak pan Klíma reflektoval), do sobotní školy chlapec chodíval u blahoslavené Anežky.

Češtinu potkával všude kolem sebe: „Doma a v sobotu ve škole. A celý sousedství, protože sousedi byli většinou Češi. Když jste šel nakoupit na šestadvacátou ulici, tak obchody byly většinou české. V Chicagu okolo blahoslavené (nyní již svaté) Anežky, to byl český kraj. České obchody, české banky.

A tehdy každou neděli byl v létě někde nějaký český piknik, v zimě bylo obvykle divadelní představení, následováno nějakou tancovačkou. Chodili jsme taky na mše."

Vzdělání několika stupňů získal u jezuitů. „Chtěl jsem študovat psychologii, ale z různých důvodů jsem to nedodělal. Jeden rok jsem byl také na škole v Tübingenu v Německu." Na univerzitě v Bostonu, MA dosáhl titulu bakaláře. Pak přišla náhlá smrt pana Klímy v roce 1966 a podnik musela převzít manželka. Christian se z pohřbu otce už na studia nevrátil, aby matce pomohl.

Tatínkovi, který vybudoval rodinné zahradnictví, Christian pomáhal od dětství. „Důvod? Mně se nechtělo jíst, neměl jsem chuť na jídlo, tak si mysleli, že když se tam budu venku hrabat, tak dostanu chuť. A fungovalo to." Po panu Klímovi nakonec syn podnik převzal.

Jen asi dekádu po svatbě v Americe, kam maminka pana Klímu následovala, tedy již potřetí ovdověla. Mladý Christian, který vlastní sourozence neměl, však od pana Klímy věděl, že má na starém kontinentu nevlastní sestru.

Na konci druhé světové války, když se František Klíma vracel z věznění v Německu, nechal se dle vyprávění pana Christiana Klímy přemluvit, aby převzal do správy Hennleinův statek. „Tam se poznal s nějakou Němkou. A s tou měl dceru." Za kontakt s Němkou byl v poválečné době úřady v Československu napadán. Po jejím odsunu pak sám „utekl, aby se nedostal do problémů s komunisty a snažil se tu matku a jeho dcery vyhledat." Jeho opakované snahy o kontakt s dcerou byly však neúspěšné. Se smíchem pan Christian Klíma uváděl: „Vždycky měl takový divný sny, že já bych si mohl vzít jeho dceru."

K českému církevnímu životu v Chicagu to rodinu Klímovu táhlo od samého počátku. Pan Klíma vzpomínal, jak mnohé starší starousedlické farnosti ožívaly po příchodu emigrantské vlny, které byl součástí. „Když my jsme přišli, tak v těch farnostech byla hromada Američanů. My jsme tak trochu těm farnostem dali novou českou krev."

Těžce nemocné mamince dosloužil Christian až do její smrti v roce 1995 a po dosažení důchodového věku uzavřel svou firmu a poprosil o útočiště v České misii.

V rozhovorech (nahrávaných autorkou tohoto textu v květnu 2014) pan Klíma vzpomínal na pomoc při opravách Velehradu v Ciceru – nejprve s dopravou, posléze se zahradními pracemi i pomocí při rekonstrukci budovy a nakonec i s vařením. „Tak jsem vařil pro brigádníky i domácí bramborovou polévku a další různá jídla." Vzpomínal i na péči o starého pana Hortvíka, který též v misii spokojeně dožil.

Mnozí krajané ho znali jako štědrého dobrodince misie, ale i jako pravou ruku kněze při záležitostech komunikačních (telefonáty v angličtině), úředních či logistických. Kolikrát jeho auto zamířilo zařizovat věci pro misii, kolik to bylo nákupů, kolik tisíců obálek s Hlasy národa pomohl vyslat do světa…

Kéž zažívá po celou věčnost tento zbožný a obětavý člověk jako nositel svého původního německého jména zmiňovaný „Kristův pokoj" a místo pozemského „zpěvu ptačího," který slýchal v Drážďanech, Prunéřově, vystěhovaleckých táborech i v Chicagu, poslouchá již chóry andělské.

Marie Štěpánová,
Česká republika

* * *

Náš milý pan Christian Josef Klíma

bydlel od roku 2005 v České misii, nejprve v misijním domě v Ciceru na tzv. Velehradě v sousedství kostela Panny Marie Svatohorské potom od roku 2008 na faře při novém kostele České Katolické Misie sv. Cyrila a Metoděje v Brookfieldu, kam se misie přestěhovala. Byl každodenním účastníkem našich českých bohoslužeb. Po dlouhá léta v Misijní radě vykonával funkci viceprezidenta. Byl neúnavným pomocníkem v úředních věcech, pomáhal při vydávání a distribuci Hlasů národa, konal mnoho prací na údržbě zahrady a domu, organizoval bingo pro získání prostředků na zaplacení misijních dluhů a byl velkým mecenášem naší misie. Po 18 let byl neoddělitelným členem naší farní domácnosti.

Po dlouhá léta statečně nesl tíhu těžké nemoci. Poslední rok jeho života byl následováním Ježíše Krista na cestě křížové. Po těžké operaci s diagnozou nevyléčitelné rakoviny s trpělivostí přijal i fyzickou nemohoucnost a přes to na kolečkové židli býval první v kostele, předříkával růžence a účastnil se všech mší svatých a dalších pobožností. Pravidelně přistupoval ke svátosti smíření a denně přijímal Pána Ježíše v eucharistii. Nikdy si nestěžoval, vždy měl úsměv na rtech i prostý humor. Biskup Mons. Petr Esterka jej v roce 2016 vyznamenal Medailí za službu církvi, vlasti a národu.

Odešel k Pánu tiše obklopen laskavou péčí našich zbožných žen z misie, kterým za to patří upřímný dík, a posílen svátostmi umírajících o svátku Posvěcení Lateránské baziliky v Římě 9. listopadu 2023. Tak z chrámu pozemského, v jehož nejbližším sousedství bydlel, vystoupil k našemu Pánu Ježíši Kristu, jehož jméno nosil po celý život, do svatyně nebeské. Kéž mu Bůh odmění jeho víru, celoživotní práci a oběti i všechny dobré skutky, které vykonal.

Rozloučili jsme se s ním v našem kostele o vigilii v pondělí 13. listopadu a při zádušní mši svaté v úterý 14. listopadu. Odpočívá na hřbitově Panny Marie Královny Nebe v Hillside v blízkosti svých rodičů.

Věčné odpočinutí dej mu, Pane,
a světlo věčné ať mu svítí.
Ať odpočívá v pokoji. Amen.

Mons. Dušan Hladík
a přátelé z České misie v Chicagu

Děkujeme všem,
kdo se s ním přišli rozloučit a
vzpomenou si na něho v modlitbě

✝

Bože, Tys poslal světu svého Syna a jeho narození ozářilo temnotu celého lidstva; vyslyš naše prosby za svého služebníka Christiana, který se narodil v den Kristova narození a celý život nosil jeho jméno, ať mu svítí věčné světlo v nebeském království, dojde večného pokoje a pro jeho víru a za dobro, které v životě vykonal, mu uděl blažené patření na Tvou tvář. Skrze Krista, našeho Pána. Amen.

Legenda o svaté Ludmile

Příběh pro děti, rodiče a i prarodiče

Palladium země české

Ludmila před svým křtem odevzdala Metodějovi všechny kovové pohanské bůžky, aby z nich dal odlít křesťanské bohoslužebné nádoby. Kromě nádob zhotovil neznámý byzantský mistr také kovový obrázek Panny Marie s Dítětem. Ten daroval Metoděj Ludmile při jejím křtu. Ludmila si mariánský reliéf odnesla na vdovský hrad Tetín, kde jej vroucně uctívala.

Po její mučednické smrti a převozu ostatků do Prahy, zdědil mariánský reliéf její vnuk Václav. Na památku po své babičce se od něho nikdy neodloučil. Nosil mariánský reliéf ustavičně u sebe. Používal ho jako vladařské znamení na korouhvi v čele knížecího průvodu při válečných taženích.

Měl jej také při válečné výpravě do Kouřimi proti zličskému vévodovi Radslavovi. Tomu Václav, aby předešel krveprolití, navrhl, že místo bitvy se spolu utkají jen oni dva. Nechtěl, aby domácí válka Čechy oslabila a neudělala z nich slabý cíl.

Radslav se zalekl, když viděl kříž na Václavově helmici a kolem svatého Václava dva anděly. Podrobil se pražskému knížeti bez boje, řka: „přistoupím na Tvoje podmínky." To místo se dnes jmenuje Přistoupim.

Radslav se zalekl, když viděl kříž na Václavově helmici a kolem svatého Václava dva anděly.

Václav bojuje s Bolesłavem

Kníže Václav byl osobně statečný, dobře zacházel s mečem a byl výborný jezdec na koni. Díky své křesťanské výchově a dobročinným skutkům byl velmi oblíbený mezi chudými a utlačovanými.

U dveří kostela, které byly úmyslně zamčené, byl Václav ubit. Cítil, jak jeho tělo krvácí a mysl slábne. Stačil ještě říci: „Bůh ti to odpusť, bratře!"

Avšak ještě není konec krvavé hry v rodě Přemyslovců. Kolem stolce knížecího krouží dravec, který naslouchá hlasům volajícím k rozmnožení ritu latinského. A neváhá proto lidi stejné krve zabíjet.

Na svátek Kosmy a Damiána byl Václav pozván do sídla svého bratra Boleslava. Po bohoslužbách vyhověl bratrově prosbě a zúčastnil se hostiny.

Ráno při cestě do kostela potkal svého bratra a radostně jej pozdravil. Boleslav vytáhl meč, který měl ukrytý pod pláštěm, a udeřil jím Václava do hlavy. Václav byl však silnější. Vytrhl Boleslavovi meč a srazil jej na zem.

„Mohl bych tě zabít, ale moje ruce se nikdy neposkvrní bratrovou krví."

Smrt Václava

Na Boleslavovo volání vyběhl celý zástup zlosynů z úkrytů. Zraněný Václav se utíkal schovat do blízkého kostela. U dveří, které byly úmyslně zamčené, byl ubit. Václav cítil, jak jeho tělo krvácí a mysl slábne. Stačil ještě říci: „Bůh ti to odpusť, bratře!"

Boleslav sehrál roli Kainovu. Kněz Krastěj tělo ubitého Václava alespoň přikryl. Až pozdě odpoledne se odvážil uložit mrtvé tělo do kostela. Po tři dny opakovaně nebylo možno setřít krev blahoslaveného z kostelní zdi.

Boleslav zakrátko svého činu litoval. Pochopil svůj hřích bratrovraždy: „Zhřešil jsem a hanebného skutku svého jsem si vědom." Obrátil své zkamenělé srdce k pokání a modlil se k Bohu. Vyslal kněze a nechal přenést tělo bratrovo na Pražský hrad, kde jej uložili v chrámu sv. Víta, po pravé straně oltáře dvanácti apoštolů, kde leží dodnes.

Ukrytí Palladia

Věrný sluha Podiven věděl o Václavově zbožné úctě k mariánskému reliéfu, který je dnes uctíván jako „Palladium země české." Sejmul jej z hrudi mrtvého knížete a utíkal od kostela k lesíku na vršku za Boleslaví, kde hledal úkryt. Nechtěl, aby obrázek potupně padl do rukou vrahů sv. Václava. Když viděl, že vrahům neunikne, zahrabal kovový obrázek do země. Od té doby byl mariánský reliéf pro okolní svět zcela ztracen a zapomenut. Podiven prchal dále, avšak vrazi jej po divoké honičce dostihli. Když nechtěl prozradit, kde obrázek ukryl, oběsili ho na suchém dubu na kraji lesíka na dohled od Boleslavova hradiště.

Strom zázrakem příští jaro znovu rozpučel. Podiven na něm zůstal pověšen. Nehty mu rostly a vlasy i vousy šedivěly jako u živého člověka. Často byl spatřen orel, zřejmě od Boha seslaný, jak sedí v jeho koruně, aby chránil tělo blahoslaveného před ostatními ptáky. Ani lesní zvěř se

O dvě a půl století později, roku 1160 za vlády Vladislava I., oral místní rolník na svém poli. Voli se náhle zastavili a nechtěli jít dál. Pluh vyoral lesklý kovový obrázek Panny Marie s Dítětem.

Chrám Panny Marie ve Staré Boleslavi

těla nedotkla. Po dvou letech pohřbili Podivena na místě oběšení. Z dubu opadalo listí a už více nevypučel. Za tmavých nocí se nad hrobem objevovala nebeská záře.

Z úcty bylo tělo blahoslaveného z hrobu vyzvednuto a uloženo do hrobu vně rotundy sv. Víta v Praze. Kníže a věrný služebník zůstali i po smrti vedle sebe, odděleni pouze zdí.

Nález Palladia

O dvě a půl století později, roku 1160 za vlády Vladislava I., oral místní rolník na svém poli. Voli se náhle zastavili a nechtěli jít dál. Když je pobídl opět do kroku, pluh vyoral lesklý kovový obrázek.

Rolník si jej odnesl domů a druhý den ráno zjistil, že obrázek zmizel. Velice užasl, když kovový obrázek nalezl opět na místě, kde ho předešlý den vyoral. To se opakovalo i další dva dny. Odnesl proto obrázek kanovníkům kapituly a pověděl, co se mu přihodilo. Obrázek uložili do kostela sv. Václava. Opakovala se však historie oráčova. Ráno našli kovový obrázek opět v brázdě, kde byl vyorán.

Kanovníci pochopili, že Panna Maria si přeje být uctívána na místě, kde rolník obrázek našel. Nechali vystavět na vršku kapli a kovový obrázek umístili na oltář. Od té doby byly ve Staré Boleslavi vyslyšeny početné prosby a událo se mnoho zázračných uzdravení. Do kaple přicházeli poutníci v procesích i z dalekého okolí. Přinášeli poděkování a dary za vyslyšené prosby. Dnes na místě kaple stojí chrám Panny Marie.

V roce 1609 byl kovový obrázek Panny Marie s Dítětem prohlášen za Palladium země české. A tak je nazýván dodnes.

\+ ***Končí se Legenda o svaté Ludmile*** +

Frank Nekovář
Praha, Česká republika

Před 55 roky zemřela prvorepubliková divadelní a filmová hvězda Hugo Haas

Divadelní a filmový herec, režisér, pedagog, scénárista a filmový producent Hugo Haas (* 19. 2. 1901 v Brně † 1. 12. 1968 ve Vídni)

Elegantní dámy v kostýmech a v šatech podle poslední módy, gentlemani ve slušivých oblecích s kloboukem na hlavě a v botách-lakýrkách na nohou, takový je dnes obraz první Československé republiky v její filmové tvorbě. Hvězdy filmového plátna se topily v penězích, alkoholu a v kokainu. Hugo Haas tehdy patřil mezi naše největší filmové hvězdy. Jeho privátní večírky byly bez nadsázky legendární. Byl nekorunovaným králem kokainu. Byl znám svými propady nálad v krátkých časových obdobích, kdy nemohl nic sehnat do svého nosu. To se mu naštěstí stávalo jenom málokdy. Většinou byl veselým, a proto vyhledávaným společníkem.

Hugo Haas se narodil dne 19. 2. 1901 v Brně, Bezručova ulice č. 5, v rodině židovského majitele obchodu s obuví „U Zajíce". Jeho otcem byl vážený pan Lipmann (Zikmund) Haas, jeho matkou byla Elka (Olga) Haasová, rozená Epsteinová. Ta se do Rakouska-Uherska přestěhovala z carského Ruska, z přístavního města Oděsy. Strýc z matčiny strany byl hercem ve Vídni, Hugův o 2 roky starší bratr Pavel se stal hudebním skladatelem.

Rodina se brzy přestěhovala do nově postaveného bytového domu v Biskupské ulici č. 8 v Brně. Dům byl postaven v secesním slohu v letech 1907–1909 architektem Maximem Johannem Monterem. Židovská rodina Hugo Haase se, proti tehdejším zvykům, hlásila k českému prostředí. Hugo, spolu s bratrem Pavlem, studoval zpěv na brněnské konzervatoři.

Po absolvování konzervatoře v roce 1920 mu ředitel brněnského „Národního divadla" Václav Štech nabídl pracovní místo. Hugo v „Národním divadle" v Brně působil 2 roky. Následovalo „Národní divadlo" v Ostravě a „Národní divadlo" v Olomouci (sezóna 1923-1924). Potom odešel do pražského „Divadla komedie". Odtud ho v roce 1924 angažoval Jaroslav Kvapil do „Divadla na Vinohradech". Tam působil do roku 1929. V roce 1930 jej divadelní režisér Karel Hugo Hilar přijal do souboru činohry "Národního divadla" v Praze. V něm Hugo Haas působil do roku 1939.

V „Národním divadle" v Praze hrál v inscenacích Karla Hugo Hilara, Jiřího Frejky a Karla Dostala (připomeňme alespoň ztvárnění Sokratesa v Nezvalově hře „Milenci z kiosku"). Mezi nejznámější jeho role patřil doktor Galén v divadelní hře „Bílá nemoc", kterou pro něj napsal jeho přítel Karel Čapek. Poslední rolí Hugo Haase v „Národním divadle" v Praze byla v roce 1939 postava ředitele Busmana v Čapkově divadelní hře „R. U. R.".

Když Hugo Haas roku 1937 potkal baronku Marii Magdalenu Bibikoffovou (žila 1917–2009), zamiloval se do ní na první pohled. Maria von Bibikoff byla dívka z urozeného rodu a dokázala Huga zkrotit jako beránka. Její matka byla Češka, jejím otcem byl ruský šlechtic. Dobře vychovaná dívka z dobré rodiny udělala s hercem zázraky. Láska dokázala divy a on přestal jak s alkoholem, tak s drogami. Dne 27. 9. 1938 se Hugo Haas v Praze se svojí láskou oženil a měl s ní syna Ivana (ten žil v letech 1939–1969). Hugova manželka „Bibi" pak hrála v epizodních rolích ve filmech, které její manžel Hugo Haas režíroval.

V němém filmu si v roce 1923 poprvé zahrál roli notáře Voborského v adaptaci divadelní veselohry Františka Šamberka „Jedenácté přikázání". O dvanáct let později tuto úlohu ztvárnil znovu v již zvukovém stejnojmenném filmu, režírovaném Martinem Fričem.

S příchodem zvukového filmu roku 1927 mohl Hugo Haas uplatnit svůj komediální talent hned v roce 1931 ve filmu „Muži v offsidu", který natočil Svatopluk Innemann. Do roku 1938 hrál asi ve 30 filmech. V roce 1936 poprvé režíroval spolu s Otakarem Vávrou film „Velbloud uchem jehly". Později režíroval snímek „Kvočna", přičemž hudbu pro tento film složil jeho bratr Pavel Haas. Dále režíroval filmy „Děvčata, nedejte se!", „Bílá nemoc" a „Co se šeptá". Naposled hrál ve filmové komedii Miroslava Cikána „Andula vyhrála". Film byl natočen podle povídky Olgy Scheinpflugové, do kin byl uveden dne 2. 12. 1938.

V únoru roku 1939 dostal Hugo Haas v „Národním divadle" v Praze výpověď kvůli svému židovskému původu. Manželům Haasovým bylo jasné, že musí emigrovat. Otec Lipmann (Zikmund) pak zemřel v květnu roku 1944 v Terezíně ve věku 73 let. Hugův bratr Pavel byl v Osvětimi zavražděn v plynové komoře 1 den po svém příjezdu, dne 17. 10. 1944, ve věku 45 roků.

V dubnu roku 1939 uprchl Hugo Haas s manželkou „Bibi" do Francie a poté do Portugalska. Tam hledali možnosti jak se dostat do USA. „Bibi" se podařilo vyjednat cestu ponorkou, ovšem kapitán je odmítl přepravit s jejich třemi psy. Takže k dohodě nedošlo. Bylo to pro manžele Haasovy velké štěstí, protože ponorka se po nárazu na minu potopila. Odjet z Portugalska do USA se jim nakonec podařilo zámořskou lodí v listopadu roku 1940.

Plavba trvala 14 dní. Hugo Haas v průběhu plavby nedostal mořskou nemoc, ale žloutenku. Proto ho prý málem nepustili na americkou pevninu. Z New Yorku se přestěhovali do Chicaga, kde našli vlastní bydlení. Bylo levné, ale nízká cena byla vyvážena tím, že se byt nacházel u tratě městské nadzemní železnice. Kdykoliv kolem projížděl vlak, jejich dům se začal otřásat, přičemž manželé Haasovi a jejich pes také.

Když v Americe začínal hrát divadlo měl prohlásit: „Ztratil jsem řeč. Když jde herec do emigrace, je to jako když pianistovi useknou ruce. Je po hudbě a je po všem a nemůžete s tím nic dělat". V angličtině dělal velké pokroky, ale evropského přízvuku se prý nikdy nezbavil.

Svoji sebevědomou pózu prý Hugo Haas držel pořád a vytrvale. Po návratu do New Yorku dostal příležitost hrát na Broadway a ze zkoušek nového divadelního představení „Šafránový květ" pochází jedna úsměvná historka: Hugo měl nepříjemný pocit z toho, že ho za jeho zády stále pozoruje jeden mladý muž. „Prosím vás, buďte tak hodní, řekněte někdo tomu chlapci, jestli by nemohl jít do hlediště nebo někam jinam! Stojí tak blízko a kouká mi do huby. Já s tím zápasím a pro mne je to hrozný!" Jedna herečka mu odpověděla, že je to její bratr. Ale Haas trval na tom, ať jde pryč. Když to tomu chlapci řekli, zaškaredil se na Haase a odešel.

Znovu se setkali přibližně po 15ti letech. Hugo Haas na to vzpomínal: „Stojím v Hollywoodu a najednou velké rozčilení, ze všech stran se sbíhají děvčata... On tam stál Marlon Brando a vybíral si nějakou tužku na obočí. Najednou se na mně podívá a povídá: „Hallo, Mister Haas!" Ukázalo se, že je to ten kluk, kterého jsem před lety vyhodil z divadla." Hugo Haas Marlonu Brandovi tehdy řekl, že už došel tak daleko, že teď může on nechat vyhodit z divadla jeho. „Kdepak! Já se mám ještě

Hugo Haas
(* 19. 2. 1901 v Brně † 1. 12. 1968 ve Vídni)

hodně co učit, než vás budu moci nechat vyhodit z divadla" odpověděl prý mu Marlon Brando. V dalších letech občas napsal Hugo Haasovi zdvořilý, přátelský dopis.

Do roku 1942 pak v USA hrál divadlo v anglickém jazyce - ve spolupráci s Erwinem Piscatorem a Bertoltem Brechtem vystupoval např. v roli Galilea. Také vyučoval v herecké škole „Actor´s Laboratory". Navzdory své slabší angličtině se prosadil i v Hollywoodu – nejen jako herec, ale také jako scénárista, režisér a producent. Hrál s hercem Gregory Peckem i s Johnem Waynem.

Slabší znalost angličtiny jako překážku rozhodně neviděl - obvykle hrál cizince. Jedním z prvních hollywoodských filmů Hugo Haase bylo válečné drama „Dny slávy" (1944), které bylo debutovým snímkem (začátkem umělecké dráhy) herce Gregory Pecka. V roce 1950 získal i se svojí manželkou Marií americké občanství. Tehdy založil svoji „Hugo Haas Corporation".

Koncem 50. let se Hugo Haas vrátil do Evropy. Po krátkém pobytu v Itálii se roku 1961 usadil ve Vídni. Tam občas účinkoval v rakouské televizi. S výjimkou krátké návštěvy Československa v roce 1963, kdy mu bylo dovoleno účastnit se oslav 80 letého výročí opětovného otevření „Národního divadla" v Praze, se už do své vlasti živý nevrátil. Zemřel ve Vídni dne 1. 12. 1968. Urna s jeho popelem byla uložena do rodinného hrobu na Židovském hřbitově v Brně. Jeho přáním bylo, aby byl pohřben vedle své matky Olgy Haasové.

Zajímavá je historka, která líčí, jak „Bibi" převezla popel svého manžela z rakouské, demokratické Vídně na Židovský hřbitov v Brně. Jako emigrant a řádný občan USA měl tehdy Hugo Haas v komunistickém Československu velký kádrový „škraloup". Jeho manželka mu chtěla vyhovět a tak jeho zpopelněné tělesné ostatky převezla do Československa v krabici od sušenek. Díky její šikovnosti a odvaze se Hugo Haas dočkal odpočinku vedle svých rodinných příslušníků.

S mnoha divadelními a filmovými umělci Hugo Haase spojovalo dlouholeté přátelství, založené na podobném způsobu nazírání na divadelní a filmovou tvorbu. Díky podobnému smýšlení mu nechal spisovatel Karel Čapek velký prostor při ztvárnění postavy doktora Galéna, hlavního hrdiny hry „Bílá nemoc". Karel Čapek

Hrob s kenotafem Huga Haase
na brněnském Židovském hřbitově

dokonce ani nezasahoval do zfilmování tohoto dramatu, kterého se Hugo Haas ujal jako režisér.

Hugo Haase se hluboce dotkla smrt Karla Čapka, stejně jako smrt jejich společného přítele Karla Poláčka. Mezi důvěrné přátele, se kterými udržoval písemnou korespondenci i po svém nuceném odchodu do exilu, patřila Čapkova manželka, spisovatelka a herečka Olga Scheinpflugová. Jeho nejčastějšími hereckými partnerkami na pražských divadelních scénách „Vinohradského divadla" a „Národního divadla" byly Andula Sedláčková, Jiřina Šejbalová a Olga Scheinpflugová.

Jako režisér a hlavní herec si mohl své partnerky ve filmu vybírat, ale samozřejmě tomu tak nebylo vždy. Mnohokrát se mu stala filmovou partnerkou Adina Mandlová. Bylo tomu tak ve filmech „Ať žije nebožtík", „Děvčata, nedejte se!", „Mazlíček" a „Život je pes". Po jeho boku se objevila rovněž Věra Ferbasová. Ztvárnila roli nemanželské dcery ve snímku „Mravnost nade vše" a nevěstu ve filmové komedii „Andula vyhrála". Ve filmech „Velbloud uchem jehly" a „Okénko" si Hugo Haas zahrál manžela Antonie Nedošínské. Hugo Haasovými hereckými partnerkami byly také Suzanne Marwille („Sestra Angelika"), Lída Baarová („Madla z cihelny", „Okénko") a Jiřina Štěpničková („Jedenácté přikázání" a „Velbloud uchem jehly" - v roli dcery).

Z dostupných pramenů připravil
Jiří Kachlík, Brno, Česká republika

Spomienky Evy Peerson - Petrovičovej na pobyt jej otca, Jána Petroviča, v pracovnom tábore Bulanaž na Urale v rokoch 1945-1947

NÁVRAT

Žitie - tam - bolo len Túžba po Návrate
ak vôbec žitím nazvať tú dobu
bezduchých skeletov v smrteľnom závrate,
šaganie v ústrety vlčiemu hrobu.
Žilo sa v túžbach len - blúznilo o šťastí -
tešili vidiny šialených snov...
Za nocí bezsenných z páchnúcich peľastí
rinuli kliatby sa z bezkrvných rtov.
Túha žiť horela v skrvavenom zraku
a v čaši Nádejí - zahorklý blen...
Návrat! - či uveriť Božiemu zázraku -
či je to tiež iba - divoký sen?!?

Ján Petrovič 26.9.1947

Po bojoch na Dukle v októbri 1944 a vstupe na slovenskú pôdu začali Ruské vojská spolu s I. Československým Armádnym Zborom vyháňať Nemcov z Československa. 21. januára 1945 sa dostali do Bardejova, ktorý dostali už skoro bez boja, keďže tam zostala už len malá skupina Nemcov. Za vojakmi I. Čs. Zboru potom dorazili Rusi a preberali velenie a dozor nad oslobodeným územím. Hneď ale začali čistky, za horlivej spolupráce udavačov a ľudí ochotných zapredať susedov i vlastnú rodinu... Tak sa stalo, že si prišli aj po môjho otca, vtedy 32 ročného roľníka.

U nás v rodine sa o tejto dobe minulosti môjho otca počas môjho detstva skoro vôbec nerozprávalo - bol hlboký socializmus a my sme žili ako všetky rodiny na našej ulici - pri každodennej práci na poli, v obyčajných starostiach i radostiach 6-člennej rodiny, ktorej každodenné lopotenie na roličkách ktoré postupne poskupovával môj dedo Andrej za doláre zarobené hrdlačením v amerických baniach a oceliarňach prerušovali iba pravidelné nedele určené na oddych a kostol, s občasnými oslavami, väčšinou náboženských sviatkov a slávností – „kermeše" na oslavu patrónov jednotlivých ulíc (naša mala kermeš na Michala, 29.septembra, lebo na konci našej ulice stál cintorín s kostolíkom zasväteným sv. Michalovi Archanjelovi), prvé sv. prijímania, birmovky, svadby početných bratrancov a sesterníc najmä z mamičkinej strany, ale aj pravidelné návštevy príbuzných na ich meniny a narodeniny - náš život bol pokojný a obyčajný, ale isto nie nudný... Tieto, hlavne náboženské oslavy, sa napriek komunistickým snahám nedali vytlačiť zo života nielen našej rodiny, ale ani celej našej ulice, mesta, a vlastne väčšiny obyvateľov Slovenska ani v dobe hlbokého socializmu, pretože náš slovenský národ zostal aj v dobe socializmu hlboko nábožný...

Otec o svojom odvlečení ani pobyte v Gulagu nikdy nehovoril, pravdupovediac dosť dlho som o tom ani nevedela, alebo len nejaké tiché reči a narážky - naozaj, ani si nepamätám, kedy som sa dozvedela trochu viac. Po dlhú dobu som len vedela, že s pár chlapmi z Bardejova (Židišin, Šmiga, Hortulanyi atď.) mal nejaký bližší vzťah, potom sa objavil nejaký pán Horský z Košíc, ktorý mu občas napísal, a keď mi to bolo čudné, že s ním nie sme rodina tak odkiaľ ho pozná, bolo mi povedané že „s ním bol na nejakom dlhšom výlete..." Pán Horský sa ozýval mojej mame ešte nejaký čas aj po tom keď otec zomrel...

Postupne a po troške som sa od mamy a otcovej sesternice tety Žofky Petejovej dozvedela, že po vojne, keď prišli Rusi do Bardejova, ho niekto udal NKVD... Nevie sa presne prečo, ani v zozname odvlečených z Bardejova to nie je uvedené, ale predpokladám že preto, ze otec - hoci bol roľník - písal do novín, väčšinou satirické básničky, ale aj politicky orientované, (pamätám si jednu o frontoch na Východe a Západe, o Patainovi a Chamberlainovi...), a tak buď pre politickú orientáciu, alebo ako „inteligencia" mohol byť Rusom nepohodlný. (Medzi ľuďmi ktorých Rusi odviekli do táborov bolo veľa inteligencie - notári, učitelia a ľudia čo niečo vlastnili – krčmári, obchodníci, a pod.) Okrem toho môj otec vždy kritizoval neduhy, nehľadiac na to, koho sa týkali, písal aj rozprával bez „politickej korektnosti." Nikdy som ho nevidela nikomu pochlebovať - obdivoval múdrejších ľudí ako bol sám a bol hotový sa vždy učiť, ale neklaňal sa autoritám. Rešpektoval starších, skúsenejších, tých čo viac zažili, ale keď niečo považoval za hlúposť čo sa priečila jeho zdravému sedliackemu rozumu, hneď sa ozval, obyčajne s veľkou dávkou sarkazmu - takže je možné že sa niekoho v Bardejove dotkol a oni sa mu za to odvďačili udaním...

Na druhej strane, podľa oficiálnych správ, deportácie civilistov z obsadených území boli schválené na najvyšších sovietskych miestach už v septembri 1944 a mali slúžiť predovšetkým ako prostriedok na získanie nových pracovných síl ktoré mali nahradit ľudí, hlavne mužov, ktorých Sovietsky zväz stratil vo vojne. Takže každá zámienka bola dobrá... Podľa oficiálnych zdrojov bolo z Československa odvlečených 7 422 občanov, a najväčšiu časť z nich tvorili Slováci. Veľmi často boli osoby vytipované náhodne, vojaci Červenej Armády alebo príslušníci NKVD ich zadržali nezákonne a svojvoľne, a tak ich aj odsúdili, podľa berijovského princípu *„chyťte človeka, my si ho už odsúdime..."* A tak neviem, či sa niekedy dozvieme ako to bolo s mojím otcom...

V Bardejovskom archíve je dokument - zoznam troch skupín mužov zadržaných NKVD, otec bol v tej prvej, z prvého februára 1945, ktorú odviezli do Ruska. Muži z druhej skupiny, v ktorej bol aj môj krstný otec Andrej Kopačka, boli šťastlivci - po niekoľkých dňoch ich vrátili domov z Prešova, kam ich všetkých odvážali na výsluch.

Moja mama vtedy chodila s otcom, mali pred svadbou, a tak ju moja babka poprosila aby jej robila sprostredkovateľku, lebo sama bola stará a zlomená žiaľom a strachom o syna. A tak moja

V Bardejovskom archíve je dokument – zoznam troch skupín mužov zadržaných NKVD

mama, spolu so ženami, sestrami a matkami ostatných zadržaných, nosila lístočky s odkazmi a nejaké veci od seba aj od jeho matky a nechávala ich na malom záchodovom okienku vzadu na dvore v dome na Dlhom Rade v ktorom ich držali. Prikladám odfotografovaný kúsok nejakého úradného dokumentu, na ktorý mamičke otec napísal jeden z odkazov. Keď ho čítam, vháňa mi slzy do očí... Odkaz je ťažšie čitateľný, napísaný ceruzkou na kus potlačeného, teraz už dosť obchytaného dokumentu. Píše sa na ňom: „Zuzka, matku poteš, povedz že všetko ide dosť dobre, jesť nech prinesie len raz cez deň do Placheho, núdzou netrpíme, a mnoho chodenia tých žien tu by nám len poškodilo. Ty príď len keď môžeš a chceš vždy na obed hej? Tisíc bozkov, Zuzka!"

Po niekoľkých dňoch, bez súdu alebo oficiáne zdokumentovaných obvinení celú skupinu nasadili na nákladné autá a odviezli do Prešova, kde pridali ďalších a nakoniec ich v „dobytčiakoch" odviezli cez Poľsko a Ukrajinu do Ruska.

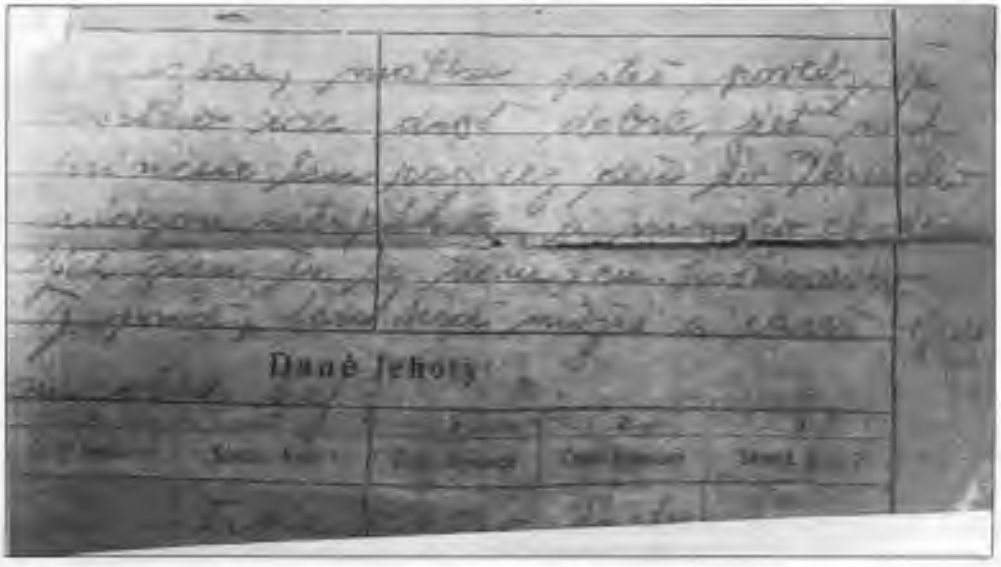
Existuje (alebo existoval) časopis Návraty organizácie SANO (Spoločenská Asociácia Násilne Odvlečených), ako tlačový orgán Konfederácie Politických Väzňov Slovenska ktorý začali vydávať hneď po „nežnej" revolúcii. Mame, ako pozostalej po otcovi, (lebo môj otec zomrel ešte počas môjho štúdia na VŠE v r. 1978 ako 66-ročný) poslali jeho prvé číslo. Na prvej stránke toho prvého čísla bola uverejnená básnička môjho otca „Návrat," ktorú napísal v lágri po tom, čo sa dozvedeli, že sa majú dovolené vrátiť domov. Je to básnička ktorú som uviedla na začiatku tohto príspevku.

V časopise SANO, ale hlavne v archívoch Ústavu Pamäti Národa sa zachovali mnohé príbehy odvlečených, uvádzali tábory v ktorých boli, a pod. Môj otec bol v tábore v dedinke Bulanáž, moja mama mala malý pamätníček s vyrezávaným dreveným obalom (darček od môjho otca), a na prvej strane mala ceruzkou napísanú jeho adresu na Urale, v oblasti Sverdlovsk...

Otcovu básničku uviedli týmito slovami: „Nehľadajte v tejto básni už nežijúceho Jána Petroviča zásady poetickej teórie. Ale isto v nej nájdete to, čo Ján Petrovič precítil..." Každé slovo predstavuje utrpenie človeka, ktorý sa už nemal vrátiť. Vždy keď túto básničku čítam, nemôžem sa ubrániť slzám...: „za nocí bezsenných, z páchnúcich peľastí rinú sa kliatby z bezkrvných rtov..." „Návrat! - či uveriť Božiemu zázraku, - či to len vidina šialených snov?"

Ako som povedala, otec pred nami, deťmi, nikdy o svojom odvlečení nehovoril. Mamička mi povedala dva príbehy o ktorých jej otec povedal, jeden je o tom, ako ich vodili z bane a späť na baraky cez polia, kde kolchozy pestovali zemiaky. Väzni, ktorí trpeli na skorbut, lebo nedostávali žiadnu zeleninu a tak im od nedostatku vitamínu C krvácali ďasná a vypadávali zuby, počas pochodov do a z bane na jeseň ale aj v zime vybehovali z radu a skrehnutými rukami vyhrabávali zamrznuté zemiaky ktoré na poli zostali po jesennom zbere a schovávali si ich pod odev, aby sa potom na barakoch o ne rozdelili - jedli ich zamrznuté a surové, lebo aj také mali aspoň nejaké vitamíny... Ruskí vojaci so samopalmi boli obyčajne len na začiatku a konci vlečúceho sa radu väzňov, občas ich okrikovali, občas vrátili späť, ale väzňom sa podarilo z času na čas nejaký zabudnutý zemiak schovať do zdrapov - každý z nich bol nesmierne vzácny...

Druhá príhoda o ktorej mi mama rozprávala bola o tom, ako sa otec dožadoval gumových plášťov pre väzňov... Keď robili v bani, lámali uhlie a vyvážali ho na vozíkoch von, zo stropov na nich tiekla zhora ľadová voda, lebo to boli len také vykopané tunely podopreté kolmi... Väzni ktorí pracovali v premočených handrách, dostávali od zimy a vlhkosti zápaly pľúc a zomierali po desiatkach... Preto keď mali nejaké stretnutie v barakoch s vedením lágra, môj otec vystúpil a žiadal v mene väzňov gumové plášte na ochranu pred tečúcou vodou. Za takú opovážlivosť ho ruský vojak ovalil pažbou po hlave tak, že otec upadol do bezvedomia... Viem si predstaviť že to urobil, môj otec vždy hovoril proti nespravodlivosti (čo, nakoniec, vidno aj v jeho básničkách - keď nemohol nič urobiť na nápravu niečoho, aspoň na to upozornil kritikou a sarkazmom...) O pár týždňov tie plášte naozaj

Odkaz Jána Petroviča z vezenia žene

Ján Petrovič so svojou rodinou

„vyfasovali...“ To sa už ale robili dohody o návrate politických väzňov do Československa, a tak otec nevedel či tie gumáky vyfasovali kvôli jeho rebélii, alebo preto, že sa začalo povrávať že sa budú vracať, a tak Rusi nechceli aby mali väčšie straty na životoch...

Pred návratom väzňov z otcovho tábora odviezli na Krym do nejakého penziónu a začali sa o nich starať, hlavne im dávať lepšie, varené jedlo, aby napravili aspoň trochu ich zdravie a výzor, ale otec hovoril, že väčšina z nich mala spočiatku veľké zažívacie problémy, lebo neboli zvyknutí na varenú, teplú stravu... Otec, keď sa vrátil, mal iba 47 kíl, a to vraj už bol „vytučený...“ Vrátil sa s omrznutými ušami, rukami aj palcami na nohách - ako malá som sa vždy divila, že má také čudné ušné laloky, chýbali na nich tie zaoblené časti... Vždy mal uši červené, a takisto palce na nohách a prsty na rukách - v zime mal palce na nohách vždy červené a opuchnuté, mastil si ich Alpou a Pamelou, aj prsty na rukách mal v zime viac opuchnuté...

Okrem toho si zo zajatia priniesol astmu, v zime často pokašliaval...

S mamou sa zobrali onedlho po otcovom návrate - svadba bola jednoduchá a malá, bez typických svadobných šiat a veľkej hostiny, jednak kvôli tomu že otec ešte nebol úplne zotavený, jeho otec ležal na posteli ochrnutý od porážky, a mamina sestra práve zomrela po narodení piateho dieťaťa...

Otec zomrel na infarkt ako 66 ročný, a isto sa jeho predčasná smrť dá čiastočne pripísať aj následkom toho čo prežil v Gulagu - aj keď neviem či sa to dá pripísať jednoznačne nejakej jedinej príčine, lebo on nikdy, až do svojho konca, do nemocnice nechodil...

Počas života bol môj otec veľmi obľúbený a populárny nielen medzi rovesníkmi, ale aj v mladšej či staršej generácii Bardejovčanov pre svoju bystrý a pohotový vtip, spoločenskú povahu, ochotu pomôcť a talent - v mladosti hrával divadlá, konferoval vystúpenia, zábavy a programy rozličných katolíckych spolkov (v mladosti patril, ako väčšina katolíckej mládeže v meste do katolíckej spoločenskej a športovej organizácie Orol) ale aj „uličných a mestských“ akcií, hrával v mestskej dychovke, ale predovšetkým preto, že vedel skladať básničky a klapancie. Väčšinou v nich opisoval humorné udalosti ktoré sa stali v Bardejove. Písal ich obyčajne v našom šarišskom nárečí, ale skladal aj slovenské verše. Niektoré jeho básničky zľudoveli, a hovoria sa po celom východnom Slovensku (napr. Koza mučenica, Ľev vef Bardijove, Jak krava obehla Bardijovski rihľik, Kupeľske hoľeňe a pod.) V roku 2012, na popud rodákov Bardejovčanov, ešte jeho súčasníkov, a pri príležitosti stého výročia otcovho narodenia, sme väčšinu z nich vydali v knižnej forme, v zbierke pod názvom „Koza mučenica a iné...“

Život v totalitnom režime nedovolil,

„V mesce Bardiove,“
kniha básní Jána Petroviča

aby sa príbehy ľudí čo trpeli v Gulagoch alebo v politických väzeniach dostali navonok, zakrývala sa skutočnosť, menila minulosť, utajovali sa zverstvá a väzni radšej nespomínali na to, čo prežili... Preto ani my nemáme dosť informácií o tom, ako môj otec a jeho spoluväzni žili a aké utrpenie prežívali v pracovných táboroch...

Znovu žijeme v dobe, ked sa začínajú potláčať nepohodlné názory, hovoria sa polopravdy alebo rovno nepravdy... Nezabudnime na minulosť, nepotláčajme pravdu a nebojme sa ju hovoriť, nedajme aby zdravý rozum ustúpil „politickej korektnosti,“ aby v mene „sociálnej spravodlivosti“ či iných abstraktných ideálov trpeli konkrétni ľudia a potláčali sa slobody dané nám Bohom a nedopusťme, aby sa tak stalo ani pod hlavičkou a v mene iných, aj nových ideológií a ideálov.

Eva Peerson

Pokračování příběhu Štěpána Příkazského „Američan z Lužic“ bude v příštím čísle.

HLASY NÁRODA - VOICES OF THE NATION - Měsíčník České Misie v Chicagu - Vydává Česká Misie - náboženské a kulturní středisko 9415 Rochester Ave., Brookfield, IL 60513. Mobil: (708) 533 - 1050, Telefon + Fax: (708) 255 - 5117, E-mail: velehradchicago@comcast.net Řídí: Mons. Dušan Hladík s redakční radou. Adresa: HLASY NÁRODA 9415 Rochester Ave., Brookfield, IL 60513. Roční předplatné (12 čísel) – USA osobní odběr 30.00 USD, USA poštou 1.třída 50.00 USD, Canada letecky 65.00 USD, Cizina letecky 90.00 USD. Jednotlivé číslo 2.50 USD. Šeky pište na CZECH MISSION. Nevyžádané rukopisy se nevracejí, redakce si vyhrazuje právo zaslané články a dopisy zkrátit, aniž by tím byl změněn jejich původní obsah. V otázkách soukromých zjevení, která dosud nebyla schválena církví, se plně podřizujeme definitivnímu rozhodnutí církevní autority.

Skalní útvar Čertův stůl v Beskydech mohl sloužit Keltům jako sluneční observatoř nebo jako rituální stůl

Památkou na pradávné předkřesťanské kulty by mohl být skalní objekt zvaný Čertův stůl. Ten se nachází v Moravskoslezských Beskydech poblíž vrcholu hory zvané Čertův mlýn (1206 m n. m.). Dosud není jasné, zda tento skalní útvar vzniknul erozní činností přírody, nebo jestli byly kameny opracovány a navršeny na sebe lidmi úmyslně, s jistým záměrem. Mohutný kamenný blok nápadně pravidelného tvaru leží na konci dlouhého žlabu zvaného Čertova strouha. Odborníci váhu Čertova stolu odhadují na 6,5 tuny. Na tom, že kamenná deska obdélníkového tvaru leží na zemi, by nebylo nic zvláštního. Ale téměř vodorovně usazená deska Čertova stolu stojí na dvou menších hranolech pravidelného tvaru. Připomíná to megalitický útvar zvaný dolmen, což je keltský název pro kamenný stůl.

Dolmeny se dochovaly na mnoha místech v Evropě. To, že jde o megalitickou stavbu a památku na keltské osídlení Beskyd naznačuje skutečnost, že v kratší ose symetricky umístěného stolu se nachází vrchol hory Radhošť (1129 m n. m.). Otvorem pod vodorovnou deskou Čertova stolu je možné za jarní a podzimní rovnodennosti (tj. ve dnech 20. 3. a 23. 9.) pozorovat západ slunce nad vrcholem Radhoště. Stanovení obou těchto v dávných dobách důležitých dnů je možné provést jak přímým pozorováním, tak pozorováním dopadu slunečních paprsků do dutiny pod vodorovnou deskou Čertova stolu.

Sledování pohybu Slunce během roku hrálo ve starověkých civilizacích důležitou roli. Znalost kalendářních dat měla pro společnost lidí velmi praktický dopad. Určovala rytmus polních prací a tzv. agrotechnické lhůty. O Keltech je známo, že Slunce uctívali jako svého boha. Z uvedených poznatků vyplývá, že skalní útvar Čertův stůl a jeho bezprostřední okolí mohly být obřadním místem prastarých náboženských kultur.

Geologický podklad Čertova stolu tvoří flyšové komplexy převážně godulského souvrství. Převahu v něm mají odolné pískovce nad jílovci. Během času zde vznikly rozsáhlé skalní sesuvy, na jejichž odlučných plochách jsou dnes rozsedlinové pseudokrasové jeskyně a propasti. Západní svah Čertova mlýna a východní svah Kněhyně (1257 m n. m.) jsou poznamenány starými sesuvy a rozeklanými skalními bloky. Ty na obou vrcholech kopců zanechaly věnce skalisek. Svahy jsou překryty balvanitým pláštěm, u Bystrého potoka kameny tvoří kamenné moře.

Na JV svahu hory Kněhyně, přibližně 750 m pod jejím vrcholem, se nachází přírodní památka Kněhyňská jeskyně. Je to rozsáhlý vertikální jeskynní systém s celkovou délkou chodeb a průlezů 280 m. Jde o nejhlubší pseudokrasovou propast v České republice (hloubka 57,5 m) a zároveň významné zimoviště netopýrů. Jeskyně je pro veřejnost nepřístupná, vchod je uzavřen mříží pro klid netopýrů i pro bezpečnost turistů. Lokalita Čertův stůl je spojována s čertem, který chtěl na nedalekém vrcholu hory Čertův mlýn postavit vodní mlýn:

Jedna selka měla dceru na vdávání, které si chlapci příliš nevšímali. Jednou dcera v rozmrzelosti neuváženě řekla: „I kdyby sám čert přišel, hned bych ho chtěla“. Rohatý se rychle dostavil v podobě pohledného mysliveckého mládence. Selka však na jeho noze zahlédla kopyto a pojala podezření. Myslivecké mládenci dceru slíbila pod podmínkou, že na vrcholu kopce do 48 hodin, tj. do rozbřesku třetího dne, než kohout zakokrhá, postaví vodní mlýn.

Tehdy se proslýchalo, že kdosi v širokém okolí selčina statku skupuje všechny kohouty. Starý strýček selce v její nouzi poradil, aby svého kohouta schovala pod necky. O druhé hodině v noci kohouta vysvobodili a ten, ještě před rozedněním, zakokrhal. Čert upustil kamennou desku, určenou pro stavbu mlýna, a zmizel v pekle. Selčinu podmínku nesplnil. Zůstal po něm kamenný Čertův stůl a mnoho různě poházených balvanů. Na velkých kamenech v okolí Čertova stolu zůstaly dodnes otisky řetězů, kterými si čert kamenné bloky přivazoval na záda. A nechybí ani strouha, kterou měla protékat voda a roztáčet mlýnské kolo.

Čertův mlýn a Kněhyně, obě tyto hory se svým rozsáhlým okolím o velikosti 195 hektarů, jsou od roku 1982 Národní přírodní rezervací. Od roku 2004, kdy bylo zrušeno červené turistické značení cesty vedoucí na vrchol hory Kněhyně, je vrchol hory Kněhyně oficiálně nepřístupný. Její navštívení je považováno za přestupek příslušného zákona. Důvodem zákazu vstupu na vrchol hory Kněhyně bylo chránit tamní vzácné rostliny a živočichy.

Z dostupné literatury připravil
Jiří Kachlík, Brno, Česká republika

Foto na zadní straně:
Skalní útvar Čertův stůl v Beskydech

